

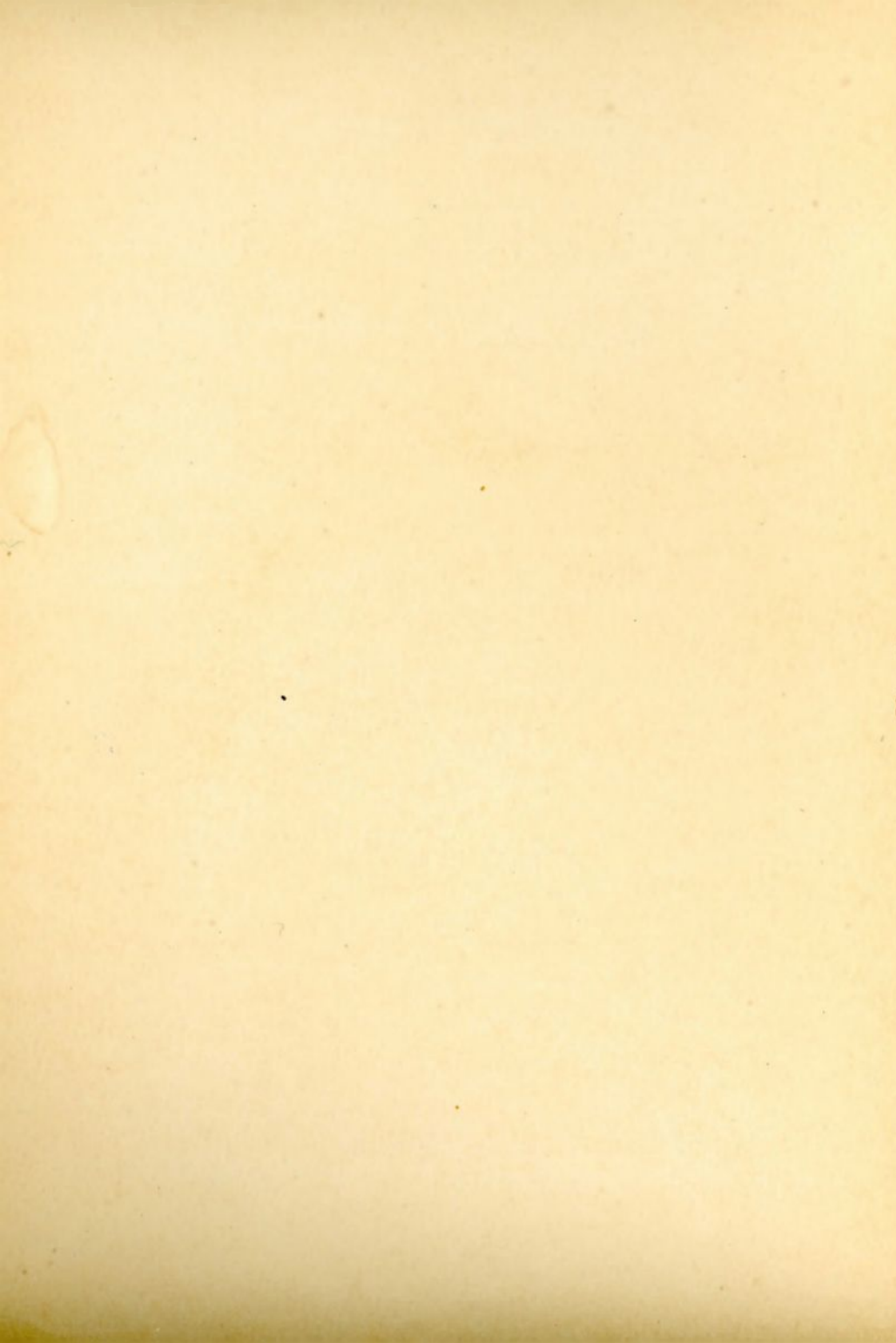
KUOPION LIIKEAPULAIS- YHDISTYS

25-VUOTINEN MUISTOJULKAISU

1894—1919

**KUOPIO 1919
OSAKEYHTIÖ KUOPION UUSI KIRJAPAINO**

KUOPION LIIKEAPULAIS- YHDISTYS

25-VUOTINEN MUISTOJULKAISU

1894—1919

LIIKKALAN KUOPION
SEUDUN OSASTO RY
Ajurinkatu 29 70100 Kuopio

KUOPIO 1919
OSAKEYHTIÖ KUOPION UUSI KIRJAPAINO

Työväenliikkeen kirjasto

996256 kirjasto

331.105 44/1901

KUOPION

Yhdistyksen nykyinen johtokunta.

Aatteen arvoille miehiä luotiin
silloin kun sinutkin syntyä suotiin.

Matkasi määränä määrätön kulku,
uupumus untesi, uskosi sulku.

Kaunis on astua aatteen tarhaan,
aatteesi vei usein astujan parhaan.

Miehinä käyden ja miehinä nousten
uhkassa kolhivan kohtalon jousten

iskivät uskoen: kestävi rauta —
keksivät: aatteen alla on hauta.

Syvällä piili se pyhäinen armo:
uupunut usko ei, tahtosi tarmo.

Tahdoit ja tietäen tahtosi määrän
untesi uhriksi vaivutit väärän.

*

Vuossadan neljännes taaksesi vaipuu,
aikojen aaltohon kohlusi haipuu.

Nähty oot aikojen ankaran mahdin,
vaihtuvan vuossatain uksilla vahdin.

Yöss' olet kulkenut kansasi myötä
surren ja surmin kun tehty on työtä.

Aika on rientänyt rannoilla Kallan,
maatunut mahti on mahtajan vullan.

*

Ristit ja kummut ja kuoleman puistot
meille jätti uskon ja meille jätti muistot.

Mennehet miehet ja harmajahapset,
vannomme: vankkoina seisovat lapset.

Menneessä näämme me mahtinne uuden,
työn tulon, turvan ja vastaisuuden.

Aarno Kemppainen.

PIIRTEITÄ SUOMEN LIIKEAPULAISTEN LIITON TOIMINNASTA.

aikkakin tämä julkaisu on etusijassa tarkoitettu Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen 25-vuotisen toiminnan valaisemiseksi, lienee paikallaan muutamain sanoin selostaa myöskin niitä yhteisiä harrastuksia, joita maamme liikeapulaisilla on tämän ajanjakson kuluessa ollut, samoin kuin Suomen Liikeapulaisten Liiton syntyä, kehitystä ja saavutuksia.

Liikeapulaisten yhteenliittyminen niissä merkeissä, joissa sitä nykyiset yhdistykset ajavat, näkyy syntyneen osapuilleen samoihin aikoihin ympäri maan. Viime vuosisadan viimeisen kymmenen alkuvuosina on tämä herääminen tapahtunut.

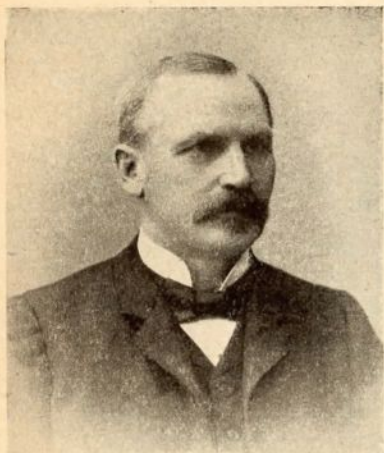
Silloiset pitkät työpäivät, samoin kuin muutkin vallinneet epäkohdat, ovat olleet alkusysäyksenä useille yhdistyksille, mutta myöskin suureksi osaksi on halu saada yhteenliittymisen kautta tilaisuus opiskeluun ja itsensä kehittämiseen ollut kannustajana yhdistyksien perustamiseen.

Monia vuosia nämä ympäri maan perustetut yhdistykset kukin tahollaan koittivat ahertaa liikeapulaisten olojen parantamiseksi, kunnes v. 1897 pidettiin Tampereella ensimmäinen koko maata käsittävä kokous. Jo tässä kokouksessa käsitettiin koko maan yhdistyksiä toisiinsa yhdistävän siteen tarpeellisuus, ja mainittu kokous päätti pyytää Suomen Liikemiesyhdistystä toteuttamaan kokouk-

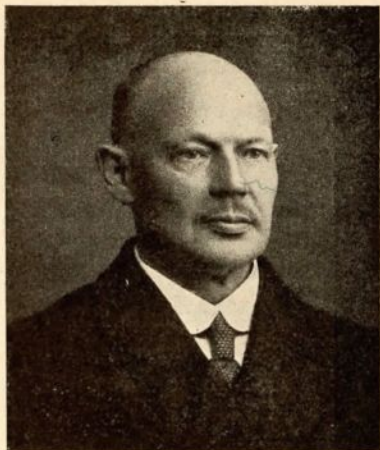
sen tekemiä päätöksiä ja laatimaan seuraavalle yleiselle kokoukselle tarkemman ehdotuksen yhteistoiminnasta. Kun tämä yhdistys sittemmin seuraavalle kokoukselle ilmoitti, ettei se voinut ottaa huolehtiakseen kokousten päätösten toimeenpanosta, valittiin silloin liikeapulaisyhdistysten keskuselimeksi Keskusvaliokunta, joka sittemmin useina vuosina huolehti yleisten kokousten päätösten toimeenpanosta ja oli yleensä yhdyssiteenä siihen aikaan toimineiden yhdistysten välillä, kunnes vuonna 1906 Kotkassa pidetyssä 8:nnessä yleisessä kokouksessa perustettiin Suomen Liikeapulaisyhdistysten Liitto. Keskusvaliokunta pysyi kuitenkin toimessaan seuraavaan kokoukseen saakka, sillä silloin vasta valittiin uudelle Liitolle Hallinto, joka aluksi sijoitettiin Helsinkiin, ja otettiin käytäntöön edellisessä kokouksessa hyväksytyt säännöt.

Näin alkoi maamme liikeapulaisliikkeessä tavallaan uusi ajanjakso, mutta jotain kuitenkin vieläkin puuttui: uudella Liitolla ei ollut varsinaista ohjelmaa, jonka toteuttamiseksi se olisi järjestelmällisesti työskennellyt. Ohjelmakysymys ratkaistiin lopullisesti vasta v. 1911 Vaasan kokouksessa, jossa Liiton nykyinen ohjelma hyväksyttiin. ja samalla muutettiin nimikin Suomen Liikeapulaisten Liitoksi. Tämän ohjelman puitteissa saatiinkin toiminta jälleen jonkun verran virkeämmäksi, sillä oltiinhan nyt tietoisia siitä, mihinkä pyrittiin, ja minkälaisilla keinoilla päämääriä koetettiin saavuttaa.

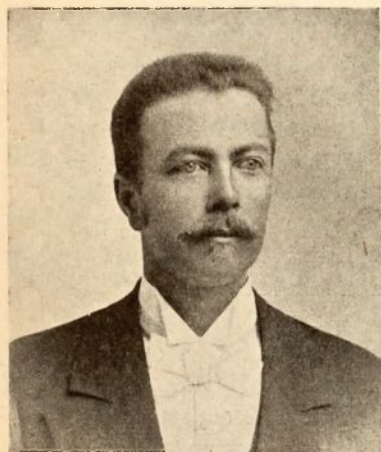
Mutta pelkkä ohjelmakaan, vaikka hyväkin, ei paperilla ollen saa suuria aikaan, kun puuttuvat ohjelman toteuttajat. Liiton aatteiden ajaminen oli tähän asti pääasiassa ollut Liiton hallinnon huolena, mutta kun sitä oli aina sen mukaan, kuinka innostusta kussakin paikassa riitti, muutettu vuoroin Helsingistä Viipuriin ja päinvastoin, eivät tulokset sanottavasti vieläkään parantuneet. Tällä välin maamme hallitus oli Liiton pyynnöstä myöntänyt stipendin

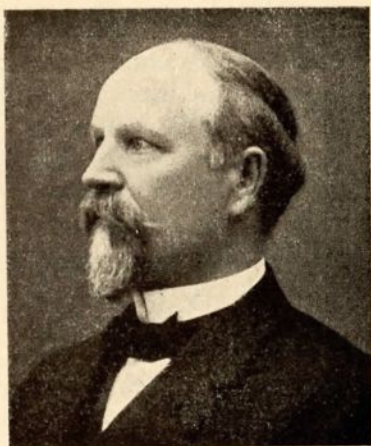
Isak Löf.
Yhdistyksen perustajia.

Antti Kaukonen.
Yhdistyksen perustajia* ja puheenj. 1893.

Abner Kärkkäinen.
Yhdistyksen perustajia.

J. A. Nousiainen.
Yhdistyksen perustajia.

liikeapulaisten olojen ja liikeapulaisjärjestöjen toiminnan tutkimiseksi ulkomailta. Tämä stipendiaatti esitti sittemmin Tampereen kokoukselle havaintojensa perusteella ehdotuksen Liiton toiminnan uudestaan järjestämiseksi. Tämän ehdotuksen ensimmäisenä pääajatuksena oli, että hallinnon kotipaikka määrättäisiin kertakaikkiaan vakinaiseksi ja että palkattaisiin henkilö, joka vakinaisesti Liiton asioista huolehtisi sekä että Liiton toimintaa joka suhteessa koetettaisiin enempi keskittää ja, samalla kun ajetaan aatteita, koetettaisiin muodossa ja toisessa hankkia jäsenille myöskin aineellisia etuja. Alustusta seurasi myöskin ehdotus Liiton uusiksi säännöiksi, jotka, samoin kuin uuden järjestelynkin, kokous periaatteessa hyväksyi, mutta jätti lähemmän päätöksen tekemisen niistä seuraavalle yleiselle kokoukselle, joka ne sittemmin jonkun verran muutettuina hyväksyi. Täten ovatkin Liiton ulkonaista järjestelyä koskevat seikat tulleet mainituiksi.

Siirryn tarkastelemaan niitä tuloksia, joita Liitto on aikaansaanut. Ensimmäiseksi täytyy tällöin mainita oman äänenkannattajan syntyminen. Tämä perustettiin samalla kun Liittokin, eli v. 1906 pidetyssä Kotkan kokouksessa, ja olikin se aivan välttämätön toimenpide, sillä järjestelmällinen herätystyö ilman omaa äänenkannattajaa olisi ollut miltei mahdotonta. Lehti onkin sittemmin, yhä parantuen sitä mukaa kuin kokemusta on karttunut, tehnyt suuriarvoista työtä liikeapulaisasian hyväksi, samalla kun se on ollut aloitteen antajana useiden liikeapulaisten kirjallisukselle harrastuksille.

Myöskin tilapäisillä julkaisuilla ja luentojen ja esitelmien kautta on Liitto koettanut tehdä propagandaa asiansa hyväksi. Luonnostaan lankeaa, että taloudelliset kysymykset, etupäässä liikeapulaisten jokapäiväisen toimeentulon turvaaminen ja voimakkaan itseavustuksen järjestäminen ovat alusta alkaen olleet tärkeim-

piä kysymyksiä Liiton yleisissä kokouksissa. Palkkaus-kysymys on muodossa tai toisessa ollut usein käsittelyn alaisena. Erikoisesti kuluneena sota-aikana on Liiton Hal-linto kaikilla käytettävissään olevilla siveellisillä keinoilla koettanut vaikuttaa liikkeenharjoittajiin apulaisten palk-kojen koroittamiseksi kallista aikaa vastaavalle tasolle.

Jokapäiväisen toimeentulon turvaamiseksi on myös-kin katsottava nykyisin toimiva Liiton paikanvälitystoi-misto, joka on kaikkien Liiton jäsenten vapaasti käytettä-vissä ja jolla on asiamiehiä kaikissa maamme kaupungeissa.

Itseavustuslaitoksista oli sairaus- ja hautausapukassan perustaminen ensimmäisenä käsittelyn alaisena Helsingin kokouksessa 1899. Ja se on senjälkeen ollut useassa ko-kouksessa esillä, kuitenkin vielä toteutumatta, mutta voitane se lähitulevaisuudessa äskettäin perustetun Eläke-laitoksen yhteydessä toteuttaa.

Liiton rahastoista mainittakoon v. 1913 perustettu v a n h u u d e n k o t i r a h a s t o ja pari vuotta myöhem-min perustettu t y ö t t ö m y y s a v u s t u s r a h a s t o, jota paitsi Liitolla on myöskin n. s. s i v i s t y s r a h a s t o. Nämä rahastot ovat kylläkin vielä pieniä, mutta maksa-malla suurempaa veroa niitä voidaan kartuttaa, ja toivot-tavasti maamme liikemiehetkin vastaisuudessa muistavat lahjoituksillaan näitä rahastoja.

Tärkeimpänä kaikista on kuitenkin pidettävä koko maata käsittävän Liikeapulaisten Eläkelaitoksen aikaan-saamista, joka vihdoinkin, pitkien hankkeiden jälkeen, on maamme liikemiesten suosiollisella avustuksella perustettu. Toivottavasti nyt vain liikeapulaiset joukolla liittyvät sen jäseniksi, jotta sääntöjen määräämä 1,000 jäsentä, joka on vuoden kuluessa hankittava, saataisiin ja laitos pääsisi al-kamaan toimintansa.

Liikeapulaisten sivistyksen ja ammattitaidon kehittä-miseksi on Liitto koko olemassaoloaikansa työskennellyt,

järjestäen luentotilaisuuksia ja ammatillisia opintokursseja. Näistä viimemainituista ovat joka vuosi yleisten kokousten yhteyteen järjestetyt 4-päiväiset lomakurssit saavuttaneet liikeapulaisten suosion. Esim. viime kesänä Sortavalassa pidetyillä lomakursseilla oli liki 200 osanottajaa, aina Kemiä ja Oulua myöten.

Lainsäädännön kautta on Liitto myöskin koettanut vaikuttaa liikeapulaisten olojen parantamiseksi ja voidaan ensimmäisenä tuloksena tässä suhteessa mainita äskettäin lopullisen vahvistuksensa saanut laki liikeapulaisten työoloista. Keskenäisinä ovat vielä kysymykset liikeapulaisten oikeudellisen aseman turvaamisesta ja ammattiotetuksen järjestämisestä.

Muista Liiton viime aikoina ajamista asioista mainittakoon tärkeimpänä liikeapulaistilaston aikaansaaminen, josta Turun kokouksessa 1917 tehtiin päätös, yhtenäisten työ- ja palvelustodistusten käytäntöön ottaminen ja minimi- eli alimman palkan määrääminen, jotka kaikki vielä ovat valmistelun alaisena.

Täten ovatkin kaikki merkittävimmät vaiheet Liiton tähänastisesta toiminnasta tulleet mainituiksi. Samalla kun toivon, että olisin näillä hajanaisilla piirteillä voinut ainakin jossain määrin selostaa sitä työtä, jota Liitto parhaansa mukaan koettaa suorittaa, uskon, että Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen jäsenet, saattaessaan yhdistystään toiselle neljännesvuosisataiselle taipaleelle, muistavat myöskin velvollisuutensa Suomen Liikeapulaisten Liittoa kohtaan.

J. A—g.

MUISTEILMIA YHDISTYKSEMME ALKUAIJOILTA.

Ennen 25-vuotiaaksi ehtineen yhdistyksemme perustamista työskentelivät paikkakuntamme liikeapulaiset hyvin painostavissa olosuhteissa.

Minkäänlaiset yhteiset ammatiharrastukset eivät tätä jo sinäkin aikana monipäistä luokkaa elähyttäneet. Aherrettiin vain jokapäiväisissä tehtävissä aamuvarhaisesta myöhäiseen iltaan, ja huolimatta pitkästä työpäivästä, joka

silloin kesti kello 6:sta aamulla 9:än iltaan, askaroitiin vielä sunnuntaisinkin useissa liikkeissä. Sunnuntaikauppa, varsinkin sekatavaraliikkeissä, oli hyvin yleistä siihen aikaan. On hyvin ymmärrettävää, etteivät silloiset olosuhteet rasittavan työajan vallitessa suoneet liikeapulaisille muuta kuin välttämättömimmän lepo hetken työvoimien kartuttamiseksi seuraavan päivän ponnistuksia varten, puhumattakaan siitä, etteivät mitkään aatteelliset

O. W. Ruotsalainen.
Puheenjohtaja v. 1900—1901.

harrastukset ja toverillinen yhteistoiminta ammattikunnan keskeisenä virkistysenä käyneet mahdollisiksi.

Niihin aikoihin virinneet uuden ajan virtaukset alkoivat koskettaa tähänkin ammattikuntaan, ja niin liikeapulaissakin virisi yhteenliittymishanke. Ennen varsinaisen yhdistyksen perustamista ilmeni tämä yhteistoiminta joukkoanomuksena isännistölle rasittavan pitkän työpäivän lyhentämiseksi. Hanke veikin sittemmin sovittelujen kautta liikkeiden pitäjien kesken toivottuun tulokseen siten, että työaika kello 7—8 tuli huomatuimmissa liikkeissä käytäntöön. Mainittava on, että useimmat silloiset liikkeenpitäjät, huolimatta siitä, että useilla muilla aloilla oli lyhempi työaika, vastustivat itsepintaisesti meistä kohtuulliselta tuntuvaan anomustamme. Oltiin näet sitä mieltä, että kaupanteko vähenee sen mukaan kuin liikkeiden aukioloa supistetaan. Tämä silloin vallinnut ennakkoluulo on kokemuksesta jyrkimmiltäkin vastaanpanijoilta hälvennyt, koskapa samat myöhemmin ovat ajanmukaisemmin tähän seikkaan suhtautuneet.

Kun näin yhteistoimin oli saavutettu ensimmäinen ja välttämättömin edistysaskel olojen kohentamiseksi, seurasi siitä kuin itsestään kysymys lähemmän yhdyssiteen aikaansaamisesta paikkakunnan liikeapulaisten kesken, yhdyssiteen, jonka turvin laajempi ja ajanvaatimuksia vastaava kehitystoiminta olisi mahdollinen toteuttaa. Tuumasta käytiin toimeen ja perustava kokous pidettiin marraskuun 10 p:nä 1893. Tällöin valittu 4-miehininen toimikunta sai tehtäväkseen laatia säännöt, jotka sitten joulukuun 7 p:nä 1894 saivat asianomaisen vahvistuksen. Mainittakoon, että jo ennen sääntöjen vahvistusta alkoi yhdistys toimia siihen liittyneiden jäsentensä kesken, toimeenpanemalla keskustelukokouksia ja ohjelmallisia illatsuja, alkuinnostuksessa hyvinkin tiheään. Sittemmin näitä tilaisuuksia harvennettiin niin että niitä pidettiin kerran kuukaudessa.

Laillistetun toiminnan alusta liittyi yhä lukuisampi joukko jäseniä mukaan, ja yhdistys alkoi työskentelynsä sangen vilkkaasti ja hyvillä enteillä. Tähän vaikutti osaltaan sekin suotuisa seikka, että silloisen kauppakoulunjohtajan K. Brofeldt'in myötävaikutuksesta saatiin mainitun koulun huoneustoa vapaasti käyttää kokouksia, luennoita ja oppikursseja varten. Kauppakoulu sijaitsi silloin Uuden Apteekin talossa ylimmässä kerroksessa, siirtyen jonkun vuoden kuluttua Kaupungintalolle, jossa edelleen saatiin käyttöoikeutta nauttia niin kauan kuin koulu siirtyi nykyiseen paikkaansa omaan rakennukseensa Maaherrankadun varrelle. Tästä alkaen yhdistys on kuljeksinut vuokralaisena eri paikoissa.

Ensimmäisellä varsinaisella toimivuodella aikaansaatiin kirjanpitokurssit johtaja K. Brofeldt'in johdolla. Osanottajia oli 30. Useimmat suorittivatkin oppikurssin ja saivat sen päättyessä todistuksen kukin taitonsa mukaan. Tämän ohella toimeenpantiin kansantaloudesta y. m. ammatialaa koskevista aiheista luentoja, joita asianharrastajat pyynnöstä auliisti esittivät runsaalle kuulijakunnalle.

Toisena vuotena oli ruotsinkielen oppikurssi silloisen kauppakoulun opettajattaren, neiti Elna Östberg'in johdolla. Tällä kurssilla oli osanottajia enemmän kuin edellämainitulla, sillä siihen aikaan oli ruotsinkielellä huomattava, jopa johtava asema liikeoloissakin. Ja olihan se silloin muutenkin »tapetilla» savolaisessa Kuopiossakin, jossa ruotsalainen lyseo ja myöhemmin »samskola» muokkasivat suomalaisten lapsista ruotsinkielisiä. Liikkeissä käypä »herrasväkeen» lukeutuva yleisö (palvelusneidot myös) halusi mieluummin puhua ruotsia, nekin, jotka vain »kyökki-ruotsin» tapaista osasivat solkata. Kuinka suuresti onkaan kulunut aika mielipiteitä kieliasiassakin muuttanut ja kuinka mitättömiin vieraan kielen kaiku Kuopiosta hävinnyt!

Paitsi edellämainittua kielikurssia, jatkettiin edelleen luennoita ja esitelmiä, joita nyt yhdistyksen vanhemmat ja kehittyneemmät jäsenet pitivät vuoronsa mukaan. Näihin aikoihin yritettiin saada toimeen jäsenten keskeinen mieskuoro, joka kuitenkin sopivan johtajan puutteessa toistaiseksi supistui tilapäiseksi erään jäsenen sitä johtaessa. Laulettiin kuitenkin innolla, sillä harjaantuneitakin laulumiehiä löytyi monta, ja uusia halukkaita liittyi mukaan. Myöhemmin saatiin vakinainen laulunjohtaja, joten harjoitukset tulivat säännöllisiksi ja siten kohosivat lauluharrastukset tyydyttävälle tasolle. Useita vuosia olikin sitte mieskuoro »hyvässä kurssissa». Kokouksissa, juhliissa ja virkistysretkillä se aina kaiutteli laulujaan. Kun myöhemmin naisiakin yhä enemmän alkoi yhdistyksen jäseniksi liittyä, muodostui pian »tasavaltainen» sekakuoro, jollaisena yhdistyksen lauluseura pääasiallisesti on näihin saakka pysynytkin.

Erikoisen suurta ei yhdistyksemme 25-vuotisesta iästään huolimatta ole aikaansaanut, mutta missään tapauksessa ei tämän ajan yhteistyötä saa merkityksettömäksi arvostella. Onhan voimien mukaan työskennelty jäsenten kehittämiseksi ja heidän virkistyksekseen, ja mikä tärkeintä, yhteenkuuluvaisuuden tunteen vakiinnuttamiseksi, tunteen, joka ennen yhdistyksen perustamista oli liiketalalla toimivien keskuudessa jokseenkin häällyvä.

Vertaillen yhdistyksen alkuvaiheita lähimpiin menneisiin vuosiin huomaa selviöksi, että yhdistyksen työala on laajentunut ja moninaistunut käsikädessä koko maata käsittävien liikeapulaisjärjestöjen kanssa ja toiminnan hedelmänä voi asioita seurannut havaita monta hyvään lopputulokseen saatettua yhteistä asiaa, jotka koko ammattikunnalle ovat arvokkaita saavutuksia.

O. W. R.

KAARLO BROFELDT.

Pyydetessä johtaja Kaarlo Brofeldtilta kirjoitusta tähän julkaisuun, on hän hyvältätoisesti lähettänyt käytettäväksemme seuraavan kirjeen sekä asiakirjan, joka selvänä palauttaa mieliin maamme valtiolliset tapahtumat puolitoista vuosikymmentä sitten. Mutta samalla se parhaiten kuvaa sitä suhdetta, joka vallitsi hra Brofeldtin ja silloisten liikeapulaisten kesken. Suuri oli se myötunto ja rakkaus, jota nämä tunsivat aatteittensa lämmintä ystävää ja vaalijaa kohtaan.

Kuopion Liikeapulaisyhdistykselle.

lette ystävällisesti pyytäneet minulta avustusta 25:n-
nen vuosijuhlanne julkaisuun, mutta kun kirjallinen
kynäni on vuosien vierieessä ruostunut ja aikani ei ole sallinut täyttää pyyntöänne, annan itsenne puhua erään teiltä saamani asiakirjan kautta. Vaikka se koskeekin minua niin läheltä, ansaitsee se mielestäni tulla merkityksi muistiin juhlassanne, ei sen vuoksi, että siinä osotetaan minulle lämpimää myötuntoa tuona maasta karkoitukseni kohtalok-
kaana hetkenä, vaan sen vuoksi, että se niin vääjäämättö-
mästi todistaa siitä rohkeasta isänmaallisesta hengestä ja
lujasta luottamuksesta tulevaisuuteen, joka keskuudes-
sanne vallitsi.

Asiakirja on näin kuuluva:

»Kansalaisellemme Kaarlo Brofeldt'ille.

Kiitollisessa ja rakkaassa muistossa säilyttäen kaiken sen esimerkiksi kelpaavan työn, millä Sinä olet auttanut

Kaarlo Brofeldt.

ja kannattanut monien
nuiden jalojen harrastus-
tesi ohella yhdistystämme
ja sen vaatimattomia pyr-
kimyksiä sen syntymi-
sestä saakka ja syvästi
käsittäen Sinun kansa-
laisvaikutuksesi ja isän-
maallisen mielesi merki-
tyksen näinä maarauk-
kamme murheen päivinä
sekä tuntien ei ainoastaan
vilpittöntä katkeruutta ja
jakamatonta osanottoa
Sinua nyt kohdanneen
väkipakkoisen vääryyden
johdosta, vaan myös in-

nostavaa ylpeyttä Sinun ja Sinun kaltaistesi tosi suoma-
laisten kansalaisten puolesta, me allekirjoittaneet, joi-
den ei ole sallittu Sinua lämpimin hyvästin ja kädenlyön-
nin saattaa matkallesi vieraisiin oloihin sen maan sylistä,
johon Sinun ja meidän sydämmemme ja sielumme on satai-
sin sitein kiinnitetty, tahdomme toki näin Sinua hyvästellä
sanoen: Näkemiin! Me uskomme että kaameat murheem-
me ajat vielä katoavat ja uuden onnekkaamman ja va-
paamman ajan kirkkaus on koittava Suomellemme, jonka
vuosisatainen sivistystyö ei voi olla sallittu joutu-
maan ijankaikkisen vääryyden ja mielivallan astinlau-
daksi.

Vielä pakosta poistuessasikin nyt Sinä annat parhain-
tasi maaparallesi, synnyinmaallesi, sillä me emme voi olla
muistamatta totuutta, että ainoastaan uhrin pelastavat
maan ja kansan, vaan eivät ne, jotka lymyävät ja peräy-
tyvät.

Rakas kansalaisemme!

Hyvästi näkemiin! Palaja takaisin kirkkain päivin kovissa oloissa elävän kansasi rakkaaseen syliin!

Kuopiossa 14 p:nä toukokuuta 1903.

Kuopion Kauppa-apulaisyhdistyksen jäseniä:

Taavetti Jäntti, Aug. Asikainen, Alpo Ruuth, Kyösti Stenman, J. O. Hytönen, O. W. Ruotsalainen, A. P. Pirinen, A. Peippo, Lauri Hallman, Hanna Sonninen, Thilda Pitkänen, Lilli Lindberg, Wilh. Kastegrén, Iida Seilanen, J. Kankkunen, E. Vanninen, P. Pohjolainen, Aug. Turunen, Abner Kärkkäinen, Viktor Hyvärinen, P. Uimonen, K. A. Hiltunen, A. Kröger, H. Kortelainen, O. Miettinen, Nina Farikoff, Saimi Koski, Taavi Boman, T. Törmälä, J. Miettinen, Hj. Sjöberg, J. W. Miettinen, J. Vartiainen, Hj. Manninen, Aug. Hämäläinen, Albin Kolehmainen, A. J. Virolainen, Jalo Gröndahl, John Lamus, Ellin Larsson, Anni Väänänen, J. A. Laukkanen, K. F. Norring, Charles Wahlfors, Anni Seilanen, Joh. Kotilainen, Maikki Heikkinen, Augusta Koponen, Anni Koponen, Oskar Leskinen, Aino Knuutinen, Maria Tiihonen, Olga Westling, Edv. Soininen, Hilma Turunen, Ilmari Niskanen, S. Tuomi, P. J. Pitkänen, Kalle Halonen, K. G. Hultenberg, E. Johansson, E. W. Andersson.«

Ne ajat olivat »mustan» Venäjän tihutöiden aikoja, joka sekin sai tukea suomalaisilta miehiltä, mutta ne joiden nimet tässä mainitaan, seisoivat lujina monen muun rinnalla ja antoivat arvokasta apuansa silloisessa taistelussa. Sen jälkeen olemme seisoneet vastakkain »punasen» Venäjän kanssa, jota omat kansalaisemme vielä laajemmassa määrässä avustivat. Se taistelu oli verinen ja

täynnä kauhuja, mutta senkin voitimme, sillä se sama rohkeus, joka elähytti meitä sortoajan alkuaikoina, nousi kahta voimakkaampana kansamme ainaista sortajaa vastaan, sortajaa, joka pani aseet harhapolulle joutuneen työväkemme käteen ja sai kansalaissodan syttymään.

Tämän sodan uhrin ja kärsimykset jättävät kauvas varjoon minun ja muiden sen ajan uhrien kärsimykset, enkä ole tätä tuonut esille niitä rinnastaakseni; olen vaan, kuten edellä jo mainitsin, tahtonut tuoda sen esille yhdistyksenne historiaa ja sen henkeä kuvaavana ilmiönä.

Kun nyt alkaa kansallemme muun lisäksi vielä vaikea taloudellinen olemassolon taistelu, jossa myöskin tarvitaan rohkeutta ja oman edun katsomisesta vapaata uhrautuvaisuutta, rohkenen toivoa, että yhdistyksenne jäsenet tässäkin kunnostautuvat samalla tavalla kuin suorittamassaan valtiollisessa taistelussa.

Kotka, 10 p. marrask. 1919.

K. Brofeldt.

KUOPION LIIKEAPULAISTEN HARRASTUKSISTA ENNEN YHDISTYKSEN SYNTYMISTÄ.

Muutamia muistelmia.

Kuopion liikeapulais-
ten yhteiset henki-
set harrastukset juonta-
vat alkunsa jonkunver-
ran aikaisemmilta ajoilta
kuin niiltä, jolloin Liike-
apulaisyhdistys syntyi.
Jo kahdeksannen vuosi-
kymmenen loppupuolella,
jolta ajalta allekirjoitta-
nut jonkunverran liike-
apulaisten oloja tuntee,
olivat liikeapulaisten edis-
tyspyrinnöt varsin huo-
mattavat, vaikkakin ne
oman yhdistyksen puut-
teessa esiintyivät niin-
sanoakseni vieraan lipun

Osk. Huttunen.

Yhdistyksen perustajia.

Puheenjohtaja v. 1897—1899 ja 1902.

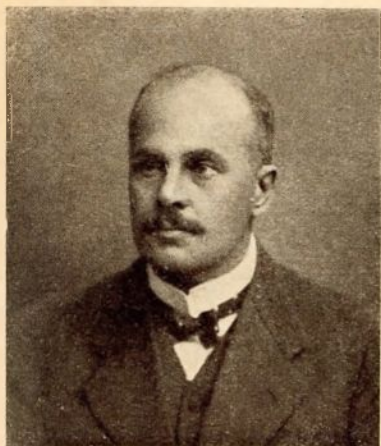
alla. Kun ei ollut omaa yhdistystä, jossa olisi hen-
kisiä harrastuksiaan voinut tyydyttää, liittyivät silloi-
set liikeapulaiset lukuisasti muihin järjestöihin. Niinpä
saivat lauluseurat heiltä hyvin huomattavaa tukea. Erit-

täin on mainittava liikeapulaisten toiminta V. P. K:n mieskuorossa. Tämä johtui siitä että V. P. K., johon liikeapulaisia muuten runsaasti kuului, järjesti noina aikoina säännöllisesti ja jokseenkin usein ohjelmallisia iltamia ja illanviettoja kaupunkiin, tavallisesti Teatteri-huoneelle, ja näissä tilaisuuksissa esiintyi V. P. K:n laulukunta aina. Sitäpaitsi ottivat liikeapulaiset osaa myöskin muun ohjelman suoritukseen näissä juhlissa.

Seurusteluelämää koetettiin pitää vireillä hiihto-, reki- ja veneretkien kautta. Ja moni hauska hetki sukeltautuu esiin muistojen komeroista noilta ajoilta, milloin Toivalan kestikievarista tai Julkulan Lappalasta, milloin Saarijärven torpasta tai Rönönsaaren Hartikkalasta ja muista paikoista, jonne retket kahvineen ja madekukkoi-neen tehtiin. Perillä aina ilot pidettiin, kisailtiin, leikit-tiin, laulettiin . . .

Tuntuupa melkein, tuota kaikkea näin jälkeinpäin aja-tellessa, kuin olisivat liikeapulaiset noina aikoina olleet toi-siaan lähempänä kuin nykyisin. Yhdistystä ei ollut, mutta milloin yhdessä oltiin, silloin seurusteltiin kuin sisarusparvi, saman perheen jäsenet.

Myöskin suomalaisuuden suurta taistelua, joka siihen aikaan olikin varsin kiihkeä, seurasivat liikeapulaiset sydä-mestään. Ja luonnollistahan se olikin, sillä kuuluihan suo-malaisuus juuri heille, useimmissa tapauksissa suomalai-sen kansan parista lähteneille kansan lapsille. Mutta sitä, että liikeapulaisilla silloin riitti niin paljon voimia yleisiin harrastuksiin, on suorastaan ihmeteltävä. Otettakoonpa vain huomioon, että heidän työpäivänsä alkoi klo 6 aamulla ja päättyi klo 8 tai 9 illalla, palkan vaihdelleesn 500—1,200 markkaan. Vähän luulisi siis jääneen aikaa itseopiske-lulle, jonka varassa yksinomaan silloisten liikeapulaisten ammatti- ja yleistietojen kartuttaminen oli, ja niille ylei-sille harrastuksille, joihin, kuten sanottu, silloin niin uutte-

Georg Tengman.
Yhdist. perust. ja puheenj. 1894

A. J. Kotilainen.
Yhdist. perust. ja puheenj. 1895—96

Joh. Sikiö.
Yhdistyksen perustajia.

K. A. Hiltunen.
Yhdistyksen perustajia.

rasti otettiin osaa. Mutta silloinhan ei ollutkaan noita aikaa riittäviä kaikenlaisia puoluekiistoja, vaan kohdistettiin, mikäli puolueista tuli kysymys, kaikki toiminta suomalaisuuden asian hyväksi.

Ajatus liikeapulaisten yhdistyksen perustamisesta esiintyi ensimmäisen kerran julkisemmin v. 1881, jolloin asiasta pidettiin kokous Kansallisköörin huoneustossa nykyisen Telénin talon yläkerrassa. Asian alusti silloin Jos. Tiainen. Yhdistyksen perustamishanke jäi kuitenkin sikseen. Sitten oli seuraava pienempi kokous muistaakseni vasta v. 1887 Reinh. Lindqvistin konttorissa Emil Durchmanin luona, mutta silloinkin jäi yritys erityisistä syistä sillensä.

Vasta 1893 otettiin yhdistyksen perustaminen jälleen pohdittavaksi, ja silloin yhdistys vihdoinkin syntyi eräänä syksyisenä sunnuntai-iltana vanhalla Seurahuoneella — sanottakoon niinkin tarkalleen — seppä Hyvärisen puoleisessa nurkka huoneessa (nyk. Koljonniemenkadun varrella).

Hauskat muistot jäivät allekirjoittaneelle yhteistyöstä noiden aikojen liikeapulaisten parissa, ja mieluisasti muistelen eräitä sen ajan miehiä, muistelen Jos. Tiaista, F. Kotilaista, Pekka Rautiaista, M. Huttusta, Emil Durchmania, A. Vihosta, Kusti Heiskasta, Pekka Silvendoista, Reinh. Mohellia, Aug. Hultinia, A. J. Kotilaista, Kalle Hultinia, Abner Kärkkäistä, Jussi Nousiaista, Antti Kaukosta, Pekka Uimosta, Edvard Soinista, O. W. Ruotsalaista, A. J. Virolaista y. m. Monet heistä ovat jo manalan majoille menneet, mutta muisto on jäänyt, sillä heidän sitkeästä työstään vihdoinkin versoi Kuopion Liikeapulaisyhdistys, jonka neljännesvuosisatainen toiminta nyt osoittaa, etteivät nuo miehet ole leiviskäänsä turhaan uhranneet.

Osk. Huttunen.

»ROVASTI»-LIIKEMIES.

 n voinut sattua kaikkina aikoina sellaisia ihmeitä — jos se yleensä mikään ihme onkaan — että hengenmiehet toimivat myös liikemiehinä. Sellaisia rovasteja ja pastoreita kuitenkin on olemassa, ja kerrotaanpa että eräskin sielunpaimen, rovasti arvoltaan, on hyvin huomattava liikemies kotipitäjässään. Allekirjoittanut tunsi myös erään pastorin, joka oli sekä ahkera että nokkela liikemies, hoitaen molempia toimiaan, papin ja liikemiehen, hyvällä menestyksellä. Kerrottiin hänen olleen hyvin käytännöllisen ja kekseliään: hän opasteli rippikoulupoikia katkismuksen lomassa vasikannahkojen kuivaamiseen, vasikannahkojen osto- ja paljottaismyynti kun olivat osa hänen isänsä liikkeen erikoisalasta. Nämät puheet saattavat kyllä olla keksijäinsä juttuja, jonka vuoksi niitä on paras sellaisina arvostella.

Sananlasku sanoo että kukaan ei ole seppä syntyissään. Siispä kukaan ei voine olla hengenmies tai liikemies syntyissään, vaikkakin toiselta puolen eräistä liikemiehistä sanotaan, että he ovat syntyneet mittakeppi kädessään. On kuitenkin niin, että jokaisen on opittava sekä liikemiehen että hengenmiehen oikea taito. Taipumuksista ja alan harrastuksesta sitten riippuu, kumpi näistä on tekijänsä oikea ja onnistunein työala. Tulokset ovat myös senmukaiset.

Jos henkisen työn alalle oikoinaan antautunut, olkoon sitte vaikka sielunpaimen, havaitsee joutuneensa »vää-

än kastiin», niin mikä estää häntä vapaiden elinkeinojen aikakaudella salassa uinuneita taipumuksiaan myöhemminkin käytäntöön panemasta ja niitä kykynsä mukaan hyväkseen käyttämästä?

Mutta tässä ei ole kuitenkaan tarkoituksena lähemmin käsitellä hengenmiehiä liikemiehinä. Menkäämme asiaan.

Muistelmani tarkoittaa oikeata »liikemies-rovastia», ehta maallikkoa, joita liikemaailmassa harvemmin tavataan. Mikään saarnamies hän ei ollut, eikä häntä liioin tavattu hengenmiesten seurassakaan, mutta »rovasti» hän sittenkin arvoltaan oli ja ulkoasultaan sekä mielenlaadultaan kuin paraskin »pappisrovasti». Näistä ominaisuuksistaan lieenee hän saanut arvonimensä, jonka toveripiirisään, jopa sen ulkopuolellakin, riittävällä arvokkuudella omisti ja säilytti.

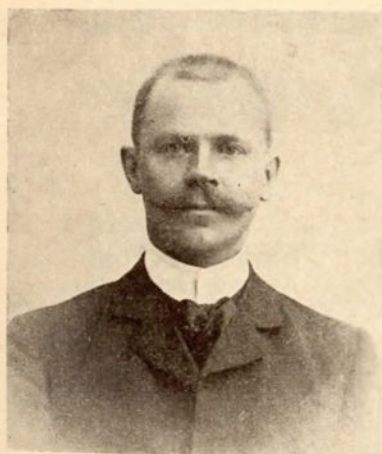
Tämä suosittu »rovasti»-liikemies oli joukossamme yhdistyksen nykyisen vanhemman ikäluokan toiminta-aikana. Hän työskenteli taipumuksiensa mukaan etupäässä »seuramestarina», mutta myöskin yhdistyksemme sihteerinä ja rahastonhoitajana. Merkittävin ja miellyttävin ominaisuutensa oli hänen rehti ja suora luonteensa, täsmällisyytensä sekä hilpeän toverillinen ja luottavainen mielenlaatunsa. Hän oli toverillisuuden pylväs, sen yhdistävä elin ja luja side. Hän se oli, joka toverit erimielisyyksissä raiteilleen sovitti, mehuisalla huumorillaan kinastuksetkin rasvoitti. »Rovastila», jossa sivumennen sanoen ei ruustinnaa ollut, oli lukuisten ammattiveljien yhtymä- ja ajanviettopaikka, jossa toverillinen seurustelu »rovastin» vieraanvaraisuuden ja leppoisan hyvätuulisuuden myötävaikutuksella luisti mitä hupaisimmin. »Rovastilassa» ne monet päivän harmista vapautuivat ja keventynein mielin sieltä herttaisen toverin seurasta aina erosivat.

Aug. Asikainen.
Puheenjohtaja v. 1903.

J. Miettinen.
Puheenjohtaja v. 1909.

Taavetti Jäntti.
Puheenjohtaja v. 1904.

Hanna Lappalainen
Monivuotinen innokas toimihenkilö.

Tällainen »miestennmiesi» tämä »liikemies-rovasti» pääpiirteissään oli, ainoa laatuaan näillä mailla ja ehkäpä harvinaisuus muuallakin. Toisilla kaukaisemilla tanhuilla on »rovastimme» toiminut monet vuodet ja tietävästi varsin hyvällä menestyksellä. Hyvä ja kaipaava muisto on hänestä toveripiireissä yhä tallella, ja monen mieltä elävöittää vielä hänen harvinaisen ehjä ja sopusointuinen persoonansa.

Tämä »rovasti» olisi varmaan menestyksellisesti vaikuttanut seurakunnassaan hengenmiehenäkin, jos vain aikanaan sille alalle olisi antautunut. Niitäkään lahjoja vailla hän ei näet ollut. Häneltä tuskin olisi rieska ja hunaaja puuttunut. Mutta maallikosta ei ole muuksi kuin »liike-rovastiksi», joten hän sellaisena harvinaisuutena pysyykin.

Kauan muistossamme eläköön »rovasti!»

O. W. R.

OMA TUPA, OMA LUPA.

Kuinka usein onkaan liikeapulaisyhdistyksen toimihenkilöiden kuullut mainitsevan: »jospa meillä olisi sopiva huoneusto, niin voisimme toimintamme saada vilkkaammaksi ja tarkoitustaan vastaavammaksi kuin mitä nykyoloissa on ollut mahdollista». Tässä onkin mielestäni yksi tärkeä syy, miksi liikeapulaiset niin vähän viihtyvät oman ammattiyhdistyksensä piirissä.

On pohdittu keinoja, joilla saataisiin kaikki liikeapulaiset liittymään omaan ammattiyhdistykseensä ja jo jäseniksi liittyneet vilkkaampaan toimintaan. Sitä varten on asetettu komiteoita, kirjoitettu lentolehtisiä, järjestetty jäsentenhankintakilpailuja ja koetettu kaikella mahdollisella tavalla harjoittaa propagandaa asian hyväksi, mutta aina yhtä laihalla tuloksella. Jos suuren vaivan perästä on onnistuttu joku liikeapulainen saamaan yhdistyksen jäseneksi, niin on hän siitä jo seuraavaa jäsenmaksua kannettaessa ollut valmis luopumaan. Joskin pääsyynä kaikkien tähän välinpitämättömyyteen on pidettävä sitä, etteivät liikeapulaiset ole vielä yhteiselle liikeapulaisasialle niin valveutuneet, että jo oman etunsa kannalta pitäisivät velvollisuutenaan olla mukana yhteisiä asioita ajettaessa, niin voitaneen yhtenä syynä mainita, ettei yhteiselle toiminnalle ole ollut tarpeellista edellytystä, ei ole ollut sopivaa huoneustoa.

Ihmetellä senvuoksi täytyy, että Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen toiminta sen alkuajoilla on ollut niinkin

vilkasta kuin niiksi sen vanhemmat toiminnassa mukana olleet jäsenet muistelevat, varsinkin kun tietää, ettei sillä ole alussa ollut edes vakituista huoneustoa, vaan lienee kokoukset pidetty yksityisten jäsenten luona ja muissa tilapäisissä huoneustoissa. Oman sopivan huoneuston puutteen ovat kuitenkin jo silloiset toimihenkilöt huomanneet, sillä oman talon ostohanke on jo kerran muistelmien mukaan edistynyt niinkin pitkälle, että kauppakirjat odottivat allekirjoituksia. Syrjästäkatsoja oli kuitenkin nokkelampi, maksoi hiukan enemmän ja päätti kaupan. Niin on yhdistyksen täytynyt edelleen vuosivuodelta muuttaa asuntoa nulloin minkin talon nurkkaan, huoneustoihin, jotka ovat rakennetut perheitä eikä yhdistyksiä varten.

Kun nyt Kuopion Liikeapulaisyhdistys on 25 vuotta saanut olla vuokralaisena epämukavissa huoneustoissa ja kun taas ensi keväänä asuntopulan ollessa tiukimmillaan yhdistys on pakoitettu lähtemään nykyisestä huoneustostaan, niin herää kysymys, eivätkö liikeapulaiset jo pysty hankkimaan itselleen omaa taloa, tai vaikkapa vain osuutta taloon, jossa olisi yhdistyksen tarpeita silmällä pitäen valmistettu tyyssija, huoneusto, josta voisi sanoa, »oma tupa, oma lupa». Tämä ei liene mahdotonta, jos vain yhdistyksen vanhemmat jäsenet ryhtyvät innolla asiata ajamaan. Kun kerran muutkin yhdistykset ovat kyenneet hankkimaan itselleen omat talot, niin ei sen pitäisi tuottaa suurempaa vaikeutta liikeapulaisille, joiden ei tällaisessa asiassa tarvinne turhaan isäntiinsä vedota. Asian perille viemiseksi voisi ajatella esim. osakeyhtiötä tai muuta yhtymää. Myöskin voisi ajatella yhteistoimintaa muiden omaa huoneustoa vailla olevien yhdistysten kanssa. Mutta hankkeen toteuttaminen ei liene mahdotonta Liikeapulaisyhdistykselle yksinäänkään, jos kerran asiaan tartutaan vakavassa mielessä.

Yhdistyksen nyt täyttäessä neljännesvuosisadan olisi jo aika asiaan kiinnittää tarpeellista huomiota ja mahdollisimman pian, semminkin kun yhdistys ensi keväänä joutuu vakavaan kohtaan huoneustokysymyksessä.

Sopivan huoneuston turvissa voisi Kuopionkin Liikeapulaisyhdistys kehittyä elinvoimaiseksi ja kaikkia liikeapulaisia tyydyttäväksi yhdistykseksi, johonka jäsenenä kuuluminen olisi jokaisen liikeapulaisen kunnia-asia.

J. L.

NELJÄNNESVUOSISADAN VARRELTA. *)

Runsaasti 25 vuotta sitten, jolloin allekirjoittaneellakin oli kunnia alkaa liikeuransa, elettiin aikalailla erilaisissa olosuhteissa kuin nykyisin. Liike, jossa sain »puukhollarin» paikan, oli arvossapidetty ja paikkakunnan suurimpia. Isäntäni, kunnioitettu vanha herrasmies, oli säännöllinen ja vaativa. Melkein ensimmäisenä päivänä ilmoitti hän minulle »säännöt», joita tuli noudattaa, ja ne kuuluivat: aamulla on herättävä kello $1\frac{1}{2}$ 6, puodin suljettua kello 9 illalla on tultava ruualle ja sen jälkeen saa lukea talossa löytyvää kirjallisuutta, eikä ulos saa lähteä iltasin eikä pyhinä ilman lupaa muualle kuin kirkkoon. Tällöinen oli sääntö ja sen rikkomisesta seurasi Oulun remmin hyväily tai matkapassi. Minä, joka olin lähtenyt »herraksi» tuloa varten, vältin visusti kummankin.

Kaikkiaan oli meitä apulaisia kolme. Antti oli »pääpuukhollari» ja Kusti yhden portaan minua ylempänä. Kusti antoi minulle vielä erikoismääräyksiä ja määritteli tehtäviäni. Ensi töikseni komensi hän minut tupakkamattoja kantamaan ja lattiaa lakaisemaan sekä sittemmin pullon pesuun y. m. Lauantai-iltana kantoi hän omansa sekä Antin kengät »lankattaviksi», minkä määräsi nuorimman miehen velvollisuuksiin kuuluvaksi. Sitäpaitsi oli joka aamu annettava hevosille kaurat ja sioille sapuskat päivän tarpeeksi. Viimeksimainittu tehtävä ei minua oikein miel-

*) Julkaistu »Vesassa» toukokuun 1 p:nä 1915.

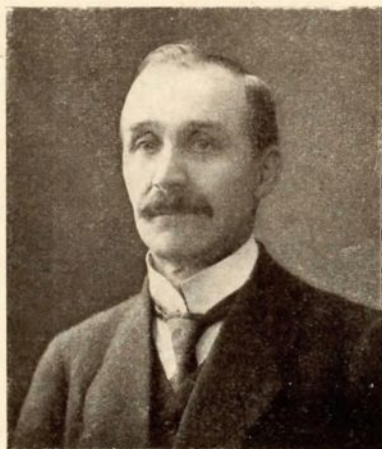
Ida Seilanen.
Monivuotinen innokas toimihenkilö.

John Lamus.
Puheenjohtaja v. 1905—06.

A. J. Virolainen
Puheenjohtaja v. 1907—08.

William Partti
Puheenjohtaja v. 1910, 1913 ja 1916

lyttänyt sentähden, että Kusti itse ja »piijat» häneltä opittuaan pitivät tapana joskus ivailla tähän tapaan: »joko olet siat syöttänyt ja porsaas pessyt». Mutta täytyihän tuo kaikki kestää, eihän siinä mikään auttanut, reklementti on aina reklementti.

Verrattain pian kuitenkin pelastuin noiden reklementtien noudattamisesta ja — kuten usein tapahtuu — toisen onnettomuuden kautta. Isäntäni, joka ei ollenkaan suvainnut kortinpeluuta, tapasi nim. eräänä lauantai-iltana kello 10 jälkeen Kustin korttinhommista — minä olin onneksi jo ehtinyt sänkyyn. Sanaakaan sanomatta keräili hän kortit, pisti ne taskuunsa ja läksi. Nyt odotimme jännityksellä, mitä tuleman piti. Seuraavana eli sunnuntai-aamuna kutsuikin hän Kustin luokseen ja silloin sai Kusti parka tuntea nahkassaan oululaisen remmin hyväilyä oikein harvinaisen runsaasti. (Sivumennen olkoon mainittu että Kusti oli isäntäni veljenpoika). Kusti kuitenkin äkämystyi mokomastakin sedän ystävydestä siihen määrin, että muutti samana päivänä toiseen taloon.

Nyt olin minä Kusti-paran onnettomuuden tähden kohonnut yhden portaan ylemmäksi. Sain jättää kaikki nuo nuorimman miehen reklementtiin kuuluvat tehtävät vastatulleelle ja vapauduin luvankyselyistä, sillä se kuului ainoastaan nuorimmalle eli viimeksi taloon tulleelle.

Nyt oli minulla jo oikeus liittyä palokuntaan, laulusuraan ja lupa teatterissa käyntiin y. m.

Joksikin näinä aikoina tulla tupsahti Albinille, joka oli ainoa konttoristi kylässä, Jyväskylästä kiertokirje, jossa kehoitettiin ryhtymään työpäivän lyhennyspuuhiin ympäri maata.

Albin kutsuikin kaikki virkatoverit erääseen kahvilaan asiasta keskustelemaan ja luonnollisesti oltiin yksimielisiä siitä, että asiaan on ryhdyttävä. Kehoitimme jyväskyläläisiä asiaa edelleen kehittämään ja itse lupasimme olla

mukana. Mutta kuinka lieneekään asia rauennut, sittenmin en kuullut koko puuhasta mitään. Edelleen saimme pitkät ajat tyytyä entisiin tapoihin. Vasta useita vuosia sen jälkeen aloimme toisten paikkakuntien esimerkkiä seuraten ruveta puuhaamaan kauppa-apulaisyhdistystä. Perustava kokous pidettiin ja säännötkin laadittiin asianmukaiseen kuntoon, mutta siihenpä se homma silläkertaa jäikin.

Siitä hommasta sai eräs paikkakunnan sanomalehtineekeri aiheen purevaan ivaan, joka kuului näin: »Tiedätekö mikä on kuollut ennen syntymistään? Se on N. N. kaupungin Kauppa-apulaisyhdistys».

Jonkun aikaa levättyään tuli asia uudelleen esille, ja niin saimme yhdistyksen pystyyn. Melkein ensi töiksi ryhdyttiin nyt työpäivän lyhennyshankkeisiin, mutta huonolla menestyksellä, sillä isännät eivät ottaneet anomustamme kuuleviin korviinsakaan. Vasta jonkun ajan kulluttua antoivat he ilman pyyntöä uuden vuoden lahjana kokonaisen kahden tunnin lyhennyksen.

Vertaillessa noita vanhempia ja nykyistä aikaa toisiinsa huomaa todellakin suuren edistysaskeleen tapahtuneen liikeapulaisienkin oloissa. Lieneekö tuon vaikuttanut yleinen kehitys vaiko liikeapulaisien oma yhteenliittyminen, on vaikea sanoa. Ehkäpä siihen ovat olleet osaltaan kumpikin tekijöinä.

Joka tapauksessa voidaan sanoa, että herroiksi nyt eletään, verrattuna siihen, mitä oli 25 vuotta sitte.

F. P.

VAINAJIEN MUISTO.

Neljännesvuosisata ihmiselämässä on pitkä ja monivaiheinen aika. Sen avaraan puitteisiin mahtuvat lukemattomat kohtalot ja tapaukset, jotka sekä uusiintuvat että painuvat unhoon ajan rientäessä eteenpäin. Uudet muodot, riennot, tavat, vaihtuvat vuoroonsa, vanhat vaipevat, nuoret nousevat elämän taistelussa.

Monivaiheinen on kuluneena aikana yhdistyksemmeikin toiminta ollut. Vanhat jäsenet ovat herpaantuneet yhteistyössä, monet nuoret — alussa innokkaatkin — laimentuneet ja välinpitämättömiksi käyneet. Useat on kohtalo siirtänyt pois paikkakunnalta ja monta on kuolon viikatemies korjannut ennenaikaiseen lepoon.

Yhdistyksemme 25-vuotiseen julkaisuun on syytä piirtää lyhyet muistosanat niistä yhdistyksen alkutaipaleella mukana olleista jäsenistä, jotka olivat yhteispyrintöjä harrastavia työntekijöitä ja ovat siirtyneet mananmajoihin.

Ensimmäisenä tässä sarjassa eronneista on mainittava kaupanhoitaja **A b n e r K ä r k k ä i n e n**. Alusta alkaen toimi hän kestäväällä harrastuksella 9 perättäistä vuotta johtokunnan jäsenenä, josta 7 vuotta rahastonhoitajana. Uurasta, vaatimatonta jn yhteispyrinnöille lämpenevää jäsentä kiitollisuudella muistellaan.

Toisena kauimmin toimineena saa sijansa prokuristi **J u h o M i e t t i n e n**, joka oli johtokunnassa useita vuosia, vuoden puheenjohtajana, vuorottain sihteerinä ja

rahastonhoitajana. Ahkerana, tunnollisena ja täsmällisenä työntekijänä on muistonsa säilyvä.

Liikkeenjohtaja, sittemmin kauppias T a a v e t t i J ä n t t i, oli myös useita vuosia yhdistyksen johtokunnassa ja puheenjohtajana. Kaunis muisto säilyy tästä toimintaan innostavasta ja siihen tarmolla osaaottaneesta mallikelpoisesta miehestä.

Vielä on mainittava konttoristi, sittemmin tukku-kauppias A u g u s t A s i k a i n e n, hankin ollen johtokunnassa ja vuoden puheenjohtajana. Innokkaana laulumiehenä kuului hän, kuten kaksi viimeksi mainittuakin, yhdistyksen mieskööriin.

Kuolema ei kysy kutsumansa kykyä ja tarpeellisuutta täällä, se ottaa sääliittä uhrinsa, niin nuorien kuin vanhojenkin piiristä, huolimatta kaipauksesta ja surusta, jota se aiheuttaa.

Kunnia vainajille, jotka ajallaan ovat miehinä velvollisuutensa täyttäneet ja voimiensa mukaan yhteishyvän kekkoon kortensa kantaneet!

O. W. R.

* * *

„Nuorellekin varhain aukee hauta,
Ystävään itku siin' ei auta.
Syytöntä on sua, Hanna, surra,
Muistosi ei voi koskaan unhoon tulla”

Näin tunsimme silloin, samoin tunnenme vielä, vaikka viisitoista vuotta olet nukkunut nurmen alla. Sinun muistosi, H a n n a L a p p a l a i n e n, ei unohdu meiltä, senaikuksilta tovereilta. Sinä hyvä ja herttainen sielu! Sinä olit liian hyvä tänne, siksiä lensitkin luotamme pois sinne, missä myrskyt eivät käy.

Yhä vielä viikkoa ennen kuin sinun hyvä sydämesi lakkasi sykkimästä, olit mukanamme, olit emäntänä laivamatkallamme, siellä huolehtien, että meillä hyvä olisi. Silloin kyllä huomasimme, että Hanna-siskon silmissä ei ollut entinen loiste. Hänen luontainen hymyilevä olentonsa oli väsyneen näköinen. Siksiäpä pitkin päivää kuului: »Hanna, mikä sinulla on?» Hymyillen hän, hymyillen niin, että aina sen muistan, vastaili: »Eihän mulla mikään ole».

Kului pari päivää, tuli tieto tovereille, Hanna sairaana, vuoteen omana. Riensimme Sinua katsomaan. Miten surullista olikaan, sairautesi oli kovin ankara! Emme saaneet nähdä sinisilmiesi loistetta, emme herttaista hymyilyäsi. Eikä yhtä ainokaista sanaa enää! Sinä nukuit tiedotonna tälle maailmalle.

Viikko vieräi lauantaihin, sait levon, sydämesi, tuo hyvä sydän, lakkasi sykkimästä. Emme tahtoneet jaksaa sitä todeksi uskoa, mutta uskoa se piti, kun Sinut laulaen haudan lepoon laskimme ja kukkasin kumpusi peitimme.

Suuri oli kaiho ja kaipausta, jonka jälkeesi jätit. Kauan sen jälkeen kun sinut eräänä kauniina syyskuun iltana haudan lepoon kätkettiin, nähtiin ystäväparven illanhämärässä haudallesi käyvän. Siellä yhdessä iltatuulen kanssa hiljaa hyräilivät Sinulle!

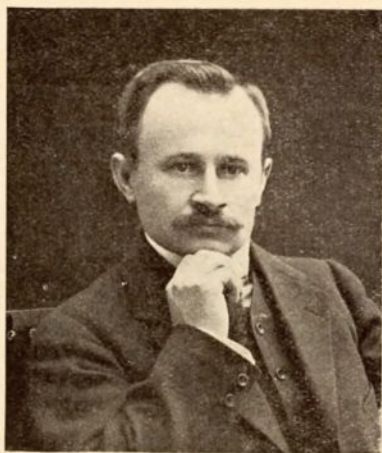
Siellä ovat kaikki sinun läheisimmät ystäväsi, ovat seuranneet Sinua, hekin kaikki yhdistyksemme virkeimpiä voimia. Siellä on Hanna Pohjolainen, tuo aina iloinen sielu. Siellä myös vakava Hilma Pirinen. Ja viimeisenä tähän asti on oma rakas siskosi Riikka Lappalainen sinua seurannut.

Nukkukaa rauhassa rakkaat toverit!

M. N.

Maikki Niskanen (o. s. Tiihonen).
Monivuotinen innokas toimihenkilö.

J. Lavikainen.
Puheenjohtaja v. 1911—12.

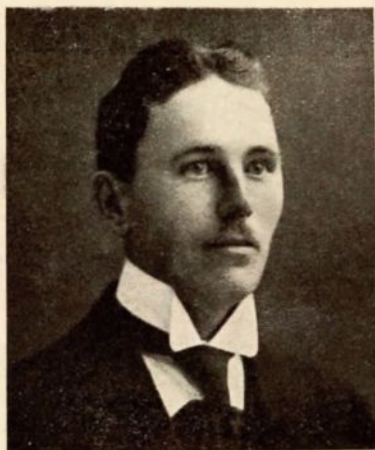

Jalmari Leinonen.
Puheenjohtaja 1915.

V. Perttula.
Puheenjohtaja v. 1914.

MUISTELMARIPPEITÄ VILTA 1899—1910.

Joh. Årling.

Puheenjohtaja v. 1918—1919.

lin jo useamman vuoden toiminut kauppa-apulaisena, mutta en ollut uskaltanut liittyä jäseneksi Kauppa-apulaisyhdistykseen. Näin ja kuulin heidän riennoistaan ja mieli teki mukaan päästä, mutta rohkeutta puuttui, sillä aina kuuli, että ne on niin hienoja ja ylpeitä nuo Kauppa-apulaisyhdistyksen neitokset ja herrat.

Kerran syksyllä 1899 huomasin lehdessä ilmoituksen: »Kauppa-apulaisyhdistyksen perheiltama kauppakoululla 29. 10. Uudet jäsenet tervetulleet!»

Tuostakos innostuin ja päätin mennä yrittämään kun kerran kutsutaan. Arkana, sydän pamppaillen nousin sinä iltana Kaupungintalon yläkertaan (Kauppa-koulu, jonka huoneustoa yhdistys käytti, oli siihen aikaan siellä), mutta pelkoni haihtui heti eteiseen tultuani. Uusien jäsenien vastaanoton olivat sinä iltana saaneet toimekseen neidit Ida Seilanen ja Hanna Lappalainen ja he olivat teh-

tävänsä ymmärtäneet oikein. Heidän sydämellinen vastaanottonsa haihdutti silmänräpäyksessä pelon ja arkuuden.

Yhdistyksen toiminta vilkastui suurin askelin seuraavina vuosina. Jäsenille koetettiin mahdollisimman paljon saada kaikkea alaan kuuluvaa opetusta. Oli kursseja kirjanpidossa, kielissä y. m. aineissa sekä luentoja useilta aloilta. Eikä siihen aikaan ollut puutetta oppilaista kursseilla, kuulijoista luennoilla, kaikki riensivät innolla mukaan.

Oli huvipuolestakin huolta pidetty. Useampana sunnuntaina joulun jälkeen tehtiin suksimatkoja ympäristöön, jolloin oli mukana runsaasti väkeä, jopa 40—50 henkeä. Kerran talvessa tehtiin rekiretki »matikkakukon syöntiin». Silloin ajettiin aina jonnekin loitomaksi, useasti Toivalan kievariin tai Vaajasalon Leskelään, Vihtakantaan j. n. e.

Laulu se kuitenkin oli paras kaikista. On niin kaunista muistella miten lukuisina olimme koolla sitä harrastamassa. Oli kunnia-asia olla aina saapuvilla ja innostus oli niin suuri, että voimme yhteen aikaan kolmella köörillä laulaa, josta kiitos myöskin silloisille johtajille, rouva ja herra Kahralle.

Vuosijuhla! Se se oli meidän lempijuhlamme. Sen onnistumiseksi tehtiin innolla työtä. Heti syksyllä ko-

E. J. Ahonen.
Puheenjohtaja v. 1917.

koonnuttua valittiin vuosijuhlatoimikunta ja sitten alkoi touhu. Vuosijuhlamme pidettiin, jos suinkin laatuun kävi, ensimmäisenä sunnuntaina marraskuussa, ja ne olivat siihen aikaan ohjelmansa puolesta arvokkaimmat juhlatilaisuudet kaupungissamme. Ja muistan, miten suuri ilo oli meille apulaisille, nähdessämme isännistömmekin lukuisana juhlassamme.

Mutta kuljimmepa suljetuin rivein muussakin kuin opiskellessamme ja huvitellessamme. Olivat silloin nuo kovat sortovuodet. Yhtään soraääntä ei joukostamme kuulunut. Jokainen tunsimme, tunsimme samanlaisena ja samoin katkerin mielin tuon maastamme ja sen parhaita miehiä kohtaan suunnatun vainon. Kenpä meistä ei muistaisi esim. sitä hehkovaa innostusta, joka valtasi jokaisen koettaessamme saada santarmeilta tilaisuuden tervehtiä viimeisen kerran laululla kaupungistamme ja maastamme karkoitettuja Brofeldt-veljeksiä!

Monet muutkin muistot, lukemattomat, aina kauniit ja rakkaat, säilyvät mielessä lähtemättöminä. Se oli innostuksen aikaa, nuoruuden aikaa, aikaa, joka ei koskaan palaja. Mutta aivan turhaan sitä ei ole vietetty, sillä olihan innostuksemme puhdasta, päämäärään vakaasti pyrkivää ja oikeiden vaikutteiden ohjaama, olkoonpa, että työmmme hedelmät arvioidaankin vähäisiksi.

M. N.

PUOTIPOJAN VELVOLLISUUDET ENNEN.

»**M**inä allekirjoittaja sitoudun puotipojaksi N. N:n liikkeeseen 4 vuodeksi ilman minkäänlaista palkkaa seuraavilla ehdoilla:

1) Palvelukseen astuessani tuon tullessani ainoastaan terveen ruumiini, jonka isäntä verhoo oman aistinsa mukaan.

2) Isännällä on oikeus vaatia minulta mitä hän haluaa, teettää palveluksia yöllä tai päivällä ja molempinaikin aikoina.

3) Virkatoimeni alkaa kello 4 à 5 aamusella, miten kulloinkin isäntä määrää».

Suoritan huolellisesti aamutehtäväni puodissa, kostuttelen tupakanlehdet, jollakin sopivalla aineella, sekoitelen tervaan vettä, lisäilen vedellä myös punssia j. n. e.

Kun olen nämä tehtäväni juuri ehtinyt suorittaa on piika-Mari oikeutettu huutamaan keittiön portailta: »Paavo alahan joutua viemään lehmänvettä ja tuo puita tullessasi!» Heti on oltava silloin auttamassa Maria hänen aamutehtävissään. Kun olen tämän puolen tehtävistäni suorittanut, murahtaa renki-Mikko pihan periltä, että otappas sinä Paavo tuo tamma ja käyt vettä noutamassa, minä tästä lähdän ruunalla haloille. Siihen mennessä se rouva-kin nousee aamukahvit antamaan.

Kellon lähetessä kymmentä annetaan merkki saapua aamiaiselle. Se on suoritettava kiireellisesti, mieluummin seisoen.

Sitten pitkin päivää satelee hienoja ja karkeitä käskyjä isännältä, rouvalta, puukhollarilta ja vieläpä piika-Mariltakin! Kaikki ne on nöyrästi vastaanotettava ja nuhteettomasti heti toimitettava.

Kun on päivä tällä tavalla taisteltu ja ilta muuttunut yöksi, kuuluu karkea ääni ovenraosta. Se merkitsee, että puoti on suljettava, mikä on mieluisin tehtävä, jota puotipoika odottaa 16--18-tuntisen työpäivän jälkeen.

Ennenkuin pääsee osalliseksi iltaruoasta on isännän ja rouvan kengät ja kalossit huolellisesti puhdistettava ja nostettava saavillinen vettä kyökkiin piika-Marin toverina.

Tähän loppuu täydellisesti nuoren puotipojan päivätyö. Nukkumapaikakseen saa itse valita sopivimman kohdan huoneen lattialta, lakki päänalaisena ja jauhoinen nuttu peitteenä.

J. S.

SEKASORRON AIKOINA.

Tämä maa oli rientojen, taistojen maa,
oli aatteiden suurien kehto.
oli toiveiden tanner ja ainiaan
se ollut on laulujen lehto.
Sen kansa on karkea pinnaltaan,
mut sydäntä käyös sä katsomaan!

Sitä ennenhän kehtasi katsella,
sitä ihailla salaa ja julki,
väki Pohjan kun yhtenä, suurena
työn, kunnian kummuilla kulki,
kun sovussa soitti se kanneltaan,
sodan seppelet kanteli kulmillaan.

Ja Väinämön kotoiset kantelot
joka pirtissä pyhäisin soivat.
Aret tehtihin työtä ja karkelot
lomahetkiksi jäädä ne voivat.
Ja laulajat suuret ja mahtavat
tään kansan kuntoa kaiuttivat.

Vaan nyt! Mistä laulajat laulaisi,
mistä kertoisi kantelon kieli?
Sen kaiku on kuollut, sen katkaisi

väen villityn vinomainen mieli.
Sekasorron synkkä ja sumuinen yö
tään kansan kahlehin kylmin lyö.

Nyt riehuvi riidat, nyt raikuvi maa
sotahuudoista Kalevan kansan.
Viha, sorto ja rikokset raivoaa,
vale, vääryys on valloillansa.
Ne toistansa parjaa ja puree ja syö . . .
Se kansojen loppu on, kuolemantyö.

Oman onnensa langat kultaiset
maa pieni pirstasi miksi?
Vainovaippahan käyneet on veljekset
eri polkuja kulkien — miksi?
Oi, eiköhän enää ne huomaakaan
voima että on voimaa yhtenä vaan!

Mitä miettivi — tiedä en — edistysmies,
mitä oikeistomieliset pohtii,
min loimun ruotsikkojen luo lies,
kuta kulkevi määrää kohti
myös sosialisti. Mut isänmaan
ne kaikk' ovat onnea puoltavinaan.

Ja kuitenkin kulkevi jokainen
eri teit', eri viittojen mukaan,
tie toisen on toisesta lokainen,
mut oikeessa onkohan kukaan?
Ei, ei, maa pieni ei konsana näin
voi perille päästä, ei etehenpäin.

Olis toisin jos taiston se jättää vois,
velikiistojen huumasta päästä.
Pian jälleen sen muinaiset laulut sois,
kirot kirpois, ja Pohjolan jäästä
puun versovan maailma nähdä sais,
jonka voimasta, mahdista mainittais.

Ja kantelot jällehen soimahan sais
sopusoinnun viehkeetä virttä,
maa pieni kun voimalla nostattais
tuvan yhteistä kurkihirttä.
On kiire jo! Ehtiös ettei saa
tupas orsia vierahat taivuttaa.

Anni Kröger.

PIIRTEITÄ KUOPION LIIKEAPULAIS-
YHDISTYKSEN TOIMINNASTA
1894—1919

PIIRTEITÄ KUOPION LIIKEAPULAISSYHDISTYKSEN TOIMINNASTA 1894—1919.

KIRJOITTI

AARNO KEMPPAINEN.

 Vaikkakin liikeapulaiskysymys jo niinä aikoina, jolloin Kuopion Liikeapulaisyhdistys syntyi, oli maassamme jossain määrin pohdinnanalaisena, vaikkakin tämä aatevirtaus oli jo silloin saanut aikaan vaikutuksia, jotka ennustivat tulevaisuutta liikeapulaisten asialle, ei se kuitenkaan jaksanut saattaa varsinaisia liikeapulaispiirejä siinä määrin jalkeille, että yleisemmin olisi yhdistytty ja järjestäytytty asian hyväksi työskentelemään. Ainoastaan harvassa oli silloin, ja vielä puolisen vuosikymmentä sen jälkeenkin, liikeapulaisten yhdistyksiä. Näinollen ei Kuopiossa ole oltu myöhäisimpiä ryhdyttäessä vaalimaan sitä vesaa, josta nyt, oloihimme katsoen, on versonut tuulet ja tuiskut kestävä puu. Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen voimme siis merkitä maamme vanhimpien joukkoon kuuluvaksi.

Mutta käydäksemme suoraan käsiksi varsinaiseen tehtäväämme, yhdistyksemme 25-vuotisten vaiheiden selosteluun, on meidän tarpeetonta ryhtyä tutkistelemaan »historiantakaisia» aikoja. Niin hupaista kuin olisikin saada tietää kuopiolaisen liikealla palvelevan neitosen ja nuorukaisen harrastuksista konttorien ja myymälöiden sulkemi-

sen jälkeen, niin mielenkiintoista kuin olisikin luoda silmäys heidän elämäänsä pitkinä talvi-iltoina idyllisessä Kuopiossa ja tehdä se jo varhaisimmista ajoista alkaen, on meidän pakko jättää mielitekomme sikseen. Ne asiakirjat, jotka näitä seikkoja voisivat selventää, eivät ole käytettävissämme, jos sellaisia yleensä lieneekään olemassa. Sitäpaitsi on tämän kirjoituksen tarkoitus lyhyin piirtein kosketella Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen vaikutusta ja saavutuksia sen olemassa-olon aikana.

YHDISTYKSEN SYNTYMINEN JA ALKUVAIHEET.

Yhdistyksen arkistossa löytyvä ensimmäinen pöytäkirja on päivätty Kuopion Seurahuoneella marraskuun 10 p:nä 1893. Että tämä kokous oli se, jossa yhdistyksen syntysanat varsinaisesti lausuttiin, lienee selviö. Aina-kin on niin syytä uskoa mainitun pöytäkirjan ensimmäisestä pykälästä päättäen: »Kun on tultu huomamaan että paikkakunnalla työskentelevät kauppa-apulaiset kipeästi kaipaavat lähempää yhteyttä toistensa kanssa, niin päätettiin perustaa kauppa-apulaisten seura, jonka tarkoituksena olisi henkisesti kehittää jäseniään».

Kuten tästä pykälästä käy ilmi, oli perustetun seuran tarkoitus valmistaa liikeapulaisille tilaisuus keskinäiseen seurusteluun ja avata mahdollisuuksia henkisille harrastuksille. Ja oli tarkoituksena myöskin erityisesti liikeapulaisasian ajaminen, sillä »tulevan seuran johtokunnan tulisi pitää huolta keskustelukysymyksiensä valmistamisesta seuran kokouksia varten» ja »jokaisella seuran jäsenellä on myöskin tilaisuus kokouksissa esittää keskustelukysymyksiä, jos hyväksi näkee», lausutaan tuon ensimmäisen pöytäkirjan viimeisessä pykälässä. Seuran toiminta oli siis tarkoitettu sellaiseksi, että sen puitteisiin sopisi myös ammat-

tiin kuuluvien asioiden käsittely. Tälle oletannuksellemme löydämme edelleen tukea selaillessamme lähinnä seuraavia samana vuonna tehtyjä pöytäkirjoja, joissa mainitaan sellaisista seikoista kuin oppikurssien toimeenpanemisesta kauppa-apulaisille, alaan kuuluvista esitelmistä ja keskustelukysymyksistä y. m. Mainittava on myös, että sanotussa marraskuun 10 päivän kokouksessa valittiin 4-miehinen komitea valmistamaan sääntöjä.

Nykyaikaisilla silmillä katsellen näyttää hieman omituiselta, että tästä kauppa-apulaisten seurakunnasta aiottiin aluksi sulkea ulos naiset. Edellä mainitsemallemme sääntöjä valmistelevalle komitealle lausuttiin nimittäin asiakirjojen mukaan, kaiketikin jonkunlaisena evästyksenä, että »seuraan pääsy on toistaiseksi vapaa ainoastaan miehille». Mikä tällaisen mielipiteen on synnyttänyt, siitä lienee vaikea päästä varmaan selvytyteen. Lienevätkö liikealalla palvelevat naiset silloin olleet miesten mielestä niin toivottoman pystymättömiä, ettei heitä ole kannattanut mukaan temmata, vai eikö heitä liikealla ole silloin ollutkaan, vai mitkä seikat tähän vaikuttivat, saanee jäädä ratkaisematta vähemmän tärkeänä sen seikan rinnalla, että jo seuraavana vuonna kuvernöörin vahvistamat säännöt, jotka olivat sellaisinaan voimassa v:n 1917 loppuun ja joista lähemmin hiukan tuonnempana, takasivat seuraan pääsyn myöskin naisille.

Millaisen ehdotuksen sääntökomitea seuralle esitti, siitä ei ole mitään kertomusta. Sellaisenaan se jokatapauksessa toistaiseksi hyväksyttiin, eikä pöytäkirjoista käy selville kuuluiko seuraan heti alussa naisia vaiko ei. Viime-mainittu oletamus lienee oikeampi. Se vain on varmaa, että vapaampi mielipide pääsi pian vallalle tässä kysymyksessä, sillä seuran pöytäkirja helmik. 4 p:ltä 1894 tietää kertoa, että keskusteltaessa uuteen sääntöehdotukseen tehtävistä muutoksista »huomattiin yksimielisesti että seu-

raan pääsö on tehtävä niin vapaaksi kuin mahdollista kaikille, jotka siihen osaa ottaa tahtovat». Ja niin tulikin vahvistettujen sääntöjen seuraan pääsyä määrittelevä pykälä kuulumaan:

»Yhdistyksen jäseneksi on tervetullut jokainen kauppalalla työskentelevä henkilö, kuin myös muutkin yhdistyksen rientoja harrastavat kansalaiset, johtokunnalle ilmoittautumalla ja sen hyväksymällä.»

Näemme siis, ettei naispuolisia liikeapulaisia kauan ole hyljitty yhdistyksestä. Ja aivan oikein lausuu yhdistyksen 10-vuotisen kertomuksen kirjoittaja sanoessaan, että tämä vapaamielisyys, joka uusia sääntöjä laadittaessa pääsi vallalle, ei ainoastaan naisiin, vaan myöskin muihin henkilöihin nähden, on epäilemättä ollut yhdistyksen edistymiselle sangen terveellistä.

Puhuessamme tähän saakka Kuopion Liikeapulaisyhdistyksestä, olemme siellä täällä käyttäneet sanaa »seura». Tätä nimeä ei yhdistyksellä kuitenkaan koskaan ole ollut. Jokaisessa pöytäkirjassa, paitsi ensimmäisessä, jo ennen sitäkin aikaa, josta yhdistyksen varsinainen elämä ja vaikutus on laskettava, nimittäin sääntöjen virallisesta vahvistamisesta, puhutaan ainoastaan »Kuopion Kauppa-apulaisyhdistyksestä». Tämä esiintyy yhdistyksen virallisena nimenä aina siihen asti, kunnes nykyiset säännöt otetaan käytäntöön. Tällöin muuttuu yhdistyksen nimi sellaiseksi, jollaisena se on julkaisumme otsikossa.

On jo sanottu, että yhdistyksen varsinainen vaikutus on laskettava sääntöjen virallisesta vahvistamisesta. Sääntöehdotukselle, josta Kuopion Kauppayhdistys antoi yhdistyksen pyynnöstä lausuntonsa, hakivat vahvistusta kuvernöörinvirastosta marraskuun 13 p:nä 1894 sitä varten saman vuoden lokakuun 21 p:nä saamiensa valtuuksien nojalla kauppakoulunjohtaja K a a r l o B r o f e l d t, pankinjohtaja R e i n h o l d L i n d q v i s t, kauppias I s a k

Yhdistyksen mieskuoro v. 1897.

L ö f, kaupanhoitajat A. J. K o t i l a i n e n ja K. A. H i l t u n e n, kauppakirjuri J o h. S i k i ö ja kauppa-apulainen A b n e r K ä r k k ä i n e n. Ja pian olivatkin säännöt asianmukaisessa kunnossa, sillä jo joulukuun 7 p:nä edellä mainittuna vuonna saatiin niille kuvernöörin vahvistus.

Näin oli Kuopion Liikeapulaisyhdistys niinsanoaksemme päässyt kapaloistaan. Virallisesti vahvistettujen sääntöjen pohjalla pääsi se nyt lähtemään taipaleelle kohti tulevaisuutta ja niitä päämääriä, joita se jo on saavuttanut ja joita tavoittaakseen se yhä edelleenkin työskentelee si-
vuuttaessaan 25-vuotisen taipaleensa rajapyykin.

YHDISTYKSEN TOIMINTAMUODOT.

Oppikurssit ja luennot.

Ripeästi näyttää Kuopion Liikeapulaisyhdistys heti alustapitäen käyneen tehtäviinsä. Olemme jo maininneet, että ennen sääntöjen virallista vahvistamista puhutaan aivan ensimmäisissä pöytäkirjoissa oppikursseista (pöytäkirja marrask. 26 p:ltä 1893). Tämä ehdottomasti kaunis ja toteutettuna myöskin hyödyllinen ajatus heräsi luultavimmin kokemusten opetuksista, jokapäiväisen tarpeen pakotuksesta. Kansantalous, laskento ja suomen-kieli ajateltiin oppiaineiksi, ja kurseja päätettiin pitää, edellämainitun pöytäkirjan mukaan, jokaisena sunnuntaina klo 4—6 iltapäivällä. Miten oppikurssiharrastusten laita sitten vuosien kuluessa oli, käy selville yksityiskohtaisemmin ainoastaan seuraavista vuosikertomuksista.

V:n 1905 vuosikertomus ilmaisee: »viime talvena toimeenpantiin oppikurssi kirjanpidossa». Lieneekö sitten ollut syytä opettajien puute vaiko osanottajien vähyys, mutta muita opetusaineita ei näy harrastetun. Samasta vuosiker-

tomuksesta ilmenee kuitenkin, että seuraavaa toimintakautta varten ovat olleet tiedossa opettajat kirjanpitoa, kauppalaskentaa, ruotsinkieltä ja kauppamaantiedettä varten.

Näin jatkui sitten oppikurssien järjestämisiä joka vuosi. Suurimmaksi osaksi lienee tämä, niinkuin moni muukin yhdistyksen toimintaa koskeva seikka, ollut yhdistyksen lämpimän ystävän, kauppakoulunjohtaja K. B r o f e l d tin ansiota *). Useina vuosina kustansi yhdistys jäseniään kursseille, saadakseen siten opinhalun osanottajissa nousemaan ja kurssit keskeytymättä jatkumaan.

Erityisestä taka-askeleesta oppikursseihin nähden tietää kuitenkin kertoa aikaisempi, v:n 1899 toimintakertomus: kursseja ei ole ollenkaan toimeenpantu. Ne näyttävät siirtyneen keveämpien tilaisuuksien tieltä, joskin syynä näyttää olleen myös sopivien opettajien puute. Kuitenkin jo seuraavana vuonna jatkuivat kurssit edelleen, tosin ainoastaan kirjanpidossa, ja sitä seuraavana vuonna tuli lisäksi myös ruotsinkieli. Säännöllisesti pidettiin sitten oppikursseja osanoton ollessa milloin vilkkaamman, milloin laimeamman. Mutta v. 1905 näkyy, kuten mainittu, lamautumista. Vuosikertomuksen kirjoittaja onkin varsin oikeassa valitellessaan harrastuksen puutetta niinä aikoina, sillä valtion jo silloin avustamille kirjanpidon oppikursseille ilmoittautui yhdistyksen tarjoamille vapaapaikoille ainoastaan neljä henkeä, ja seuraavana vuonna ei ilmoittautunut yhtään.

Senjälkeen on oppikursseja, joita, samoin kuin jälempänä kosketeltavia luentoharrastuksiakin, kaupungin valtuusto tämän vuosikymmenen alkupuolella parina vuonna

*) Se rakkaus ja kunnioitus, jota liikeapulaiset tunsivat K. Brofeldtia kohtaan, ilmenee hyvästijättökirjelmästä, jonka hän sai lähtiesään maanpakoon v. 1903.

avusti anniskeluvoittovaroista jakamallaan määrärahoilla, muodossa tai toisessa keskeyttämättä toimeenpantu. M. m. on pidetty yhdet esperantokurssitkin.

Lomakurssit, siis jonkunlaiset kesällä toimitettavat luennot, aiottiin myöskin järjestää kesäksi v. 1907. Mutta niiden kohtalosta lausutaan vuosikertomuksessa: »Viime talvena oli aikomus saada (kesällä) toimeen niin sanotut lomakurssit, mutta suurten kustannusten ja sopivain luennoitsijain puutteessa täytyi luopua koko yrityksestä. Keskusvaliokunnalta *) sitten pyydettiin esitelmänpitäjää 5 esitelmälle, jotka oli aikomus pitää elokuun lopulla, mutta sieltä ei suvaittu vastata mitään, vaikka juhlallisesti ilmoittivat, että esitelmänpitäjiä voi sieltä saada». Tämä yhdistyksen vuosikokouksessa hyväksytty vuosikertomus, jota meidän yksinomaan on uskottava, sälyttää siis lopullisen lomakurssien raukeamisen Liikeapulaisliiton Keskushallinnon niskoille.

Lomakursseja ei yhdistys senjälkeen ole koettanutkaan aikaansaada. Mahdollisesti on niitä pidetty tarpeettomina tai ainakin tarkoitustaan ja kustannuksiaan vastaamattomina, tai ovat sitten muut syyt olleet tähän vaikuttamassa. Sensijaan on yhdistys useita kertoja lähettänyt muutamia stipendiaatteja Liikeapulaisten Liiton järjestämille lomakursseille, joita on pidetty maan eri kaupunkeissa.

Tässä yhteydessä on mainittava myös yritys kotiopintokurssien järjestämiseksi. Ne saatiin toimeenpannuiksi kuitenkin ainoastaan yhtenä vuonna, nim. 1916.

Jo olemassaolonsa alkuaikoina ryhtyi yhdistys valistamaan ja kehittämään jäseniään myöskin jonkunlaisten

*) Keskusvaliokunnan nimi on nykyisin »Suomen Liikeapulaisten Liiton Hallinto».

luentojen kautta. Aluksi olivat nämä luennot vain vähäisempiä esitelmiä, joita milloin mikin yhdistyksen jäsen piti kokouksissa tai illanviettotilaisuuksissa. Mutta myöhemmin järjestettiin varsinaisia luentoja, joita erityisinä sarjoina pitivät yhdistyksen ulkopuoleltakin pyydetty henkilöt. Yhdistyksen pöytäkirjat tietävät kertoa luentoja pidetyn sangen useilta aloilta: kansantalouden, kauppainsäädännön, tavaraopin, liikeapulaiskysymyksen ja muilta lukuisilta eri aloilta.

Olosuhteisiin katsoen näyttää Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen luento-, samoin kuin oppikurssitoimintakin olleen yleensä kautta aikojen varsin vilkas ja virkeä. Koko maailmaa järkyttävän kansojen jättiläiskamppailun puhjetessa huomataan kuitenkin tässä kohdin, niinkuin monessa muussakin, varsinaisen seisahduksen tapahtuneen. Maailmansota ei voi olla vaikuttamatta myöskään syrjäisen Kuopion liikeapulaisten järjestön toimintaan. V. 1914 ei luentoja järjestetä, vaan pyydetään valtuusmiehiltä, että sen tarkoitusta varten myöntämä 300 mk:n rahamäärä saataisiin käyttää sopivampana aikana. Jokseenkin sama on asianlaita seuraavanakin vuonna. Vain Liittohallinnon puhuja käy esitelmöimässä muutamista liikeapulaisjärjestöä koskevista asioista ja ainoastaan venäjänkielen kurssi toimeenpannaan.

Mutta v. 1916 totutaan jo tilanteeseen, ja luento- ja opiskelutoiminta pääsee jälleen entiseen ja jos mahdollista entistä parempaankin vauhtiin. Luennot ulotetaan uusille, sellaisillekin aloille, joita aikaisempien vuosien luennoissa ei ole kosketeltu, ja oppikurssit toimivat virkeästi. Vapaussodan syttyessä 1918 pysähtyy yhdistyksen riipeä toiminta kuitenkin kokonaan aina vuoden loppupuolelle saakka. »Luonnollistahan on että tällaisten suurten tapahtumien aikana, jolloin liikeapulaistenkin, toisten ase-kädessä rintamalla, toisten vahtipalveluksessa y. m. toi-

missa täytyi täyttää velvollisuutensa isänmaataan kohtaan, ei minkäänlaista vilkkaampaa yhdystoimintaa ole syntynyt», sanoo vuosikertomuksen kirjoittaja mainitun vuoden toiminnasta. Luentoja ei tällöin toimeenpantu.

Edellämainitut pysähdykset luento- ja oppikurssitoiminnassa olivat, kuten sanottu, sodan seurauksia. Ja ne tuntuvat vielä nytkin. Mutta vaikka tässä luvussa käsitelty yhdistyksen toiminta onkin kuluvana vuonna ollut lamassa, tulee se epäilemättä pian taas jälleen virkoamaan.

Epäilemättä ovat Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen oppikurssi- ja luentoharrastukset merkinneet paljon liikeapulaisten kehitykselle, semminkin kun niiden ohjaajina on ollut täysin päteviä ja eteväitä asiantuntijoita.

Liikeapulaispäivät.

Ei poikkeaisi paljonkaan asiallisuudesta liittäessään liikeapulaispäiviä koskevan selostuksen ilman muuta edelliseen lukuun. Tähtäähän niiden tarkoitus samaan kuin luentosarjojenkin. Mutta sen ohella on niillä, toisin kuin luento- ja oppikursseilla, melkoinen merkitys myöskin ulospäin, ne kun julkisina tilaisuuksina ovat omansa kiinnittämään liikeapulaisten asiaan syrjäistenkin huomion.

Liikeapulaispäiviä ryhdyttiin viettämään kautta maan v. 1915. Ensimmäinen tällainen »päivä» vietettiin Kuopiossa lokak. 3 p:nä mainittuna vuonna. Silloin nim. toimeenpantiin Liittohallinnon kehoituksesta »juhlakokous» yhdistyksen huoneustossa. Tämä tilaisuus näyttää muodostuneen vaatimattomammaksi kuin miksi se oli suunniteltu, mutta hyvän alun se kuitenkin ansiokkaine esitelmineen ja keskustelukysymyksineen liikeapulaispäivien vastaiselle järjestelylle antoi. Seuraavana vuonna on päivän

Yhdistyksen nuorskuoro v. 1903

ohjelmassa ollut jo kokonainen sarja tärkeitä keskustelukysymyksiä, ja sitä tehden on liikeapulaispäivän vietto vuosi vuodelta näyttänyt saaneen yhä suuremman ja sanoisimmeko painavamman merkityksen. Valaisevat, asialliset esitelmät ja puheet, keskustelut päivän tärkeimmistä ammatillisista kysymyksistä, laulu- ja soittonumerot y. m. ovat tehneet ne yhä mielenkiintoisemmiksi ulkopuolella liikeapulaispiirienkin.

Kauppa-apulaisten iltakoulu.

Kauppa-apulaisten iltakoulun perustamiseksi Kuopioon tehtiin varsinainen alote Kauppakoulun johtokunnan puolelta v. 1902, joskin alkusysäys lienee lähtenyt Liikeapulaisyhdistyksestä. Yhdistyksen pöytäkirjassa marrask. 14 p:ltä 1901 mainitaan yhdistyksen kokouksessa keskustellun tästä kysymyksestä Liikeapulaisten Liiton Hallinnolta tulleen tiedustelun johdosta. Liiton Hallinnolle oli ilmoitettu että kysymys kauppa-apulaisten iltakoulusta kyllä on ollut pohdinnanalaisena, vaikkakaan ei vielä ole tullut sen valmiimpaa syystä, että on epäilty sen kannattavuisuutta ja kyllin riittävää osanottoa.

Huhtik. 6 p:nä 1902 käsitteli yhdistyksen johtokunta seuraavan Kauppa-yhdistykselle osoitetun kirjelmän:

»Kauppa-yhdistykselle.

Kun johtokunta luulee kokemuksen osoittaneen, että Kuopion kaupunkiin olisi syytä kauppakoulun yhteyteen perustaa palveluksessa olevia ja kauppakoulun käymättömiä kauppa-apulaisia varten sellainen kauppa-apulaiskoulu, kuin kauppakoulukomitea alam. mietinnössään sivu 102—122 on esittänyt, saa johtokunta täten kunnioittaen kehoittaa kauppa-yhdistystä ottamaan tämän kysymyksen harkinnan alaiseksi ja jos katsoo syytä olevan, ryhtymään semmoisiin toimenpiteisiin, että ehdotettu

koulu saataisiin käyntiin jo ensi lukuvuoden alusta luettuna. Johtokunta ei katso tätä nykyä vielä olevan syytä kauppa-apulaiskoulua varten laatia mitään erityistä ohjelmaa ja opetussuunnitelmaa vaan johtokunnan mielestä toistaiseksi se yleissuunnitelma, joka löytyy mainituksa mietinnössä ja joka, kun lopullinen päätös koulun perustamisesta on saatu toimeen, voitaisiin ottaa käytäntöön joko semmoisenaan tai niillä muutoksilla kuin katsottaisiin paikkakunnan oloihin nähden tarpeelliseksi.

Mitä uuden koulun kustannuksiin tulee niin tulisivat ne edellyttämällä että kauppakoulun huoneita vuokratta käytettäisiin, muodostumaan seuraavaisesti:

Koulun johtajan palkkio	Smk.	200: —
12 viikkotuntia à 140 mk.	„	1.680: —
Valaistus	„	100: —
Vahtimestarin palkkio	„	60: —
Kaikellaista	„	60: —
<hr/>		
Yhteensä menoja Smk.		2.100: —

Otaksumalla että kouluun aluksi ilmoitautuisi 20 oppilasta ja että lukukausimaksu määrättäisiin 10 markaksi, karttuisi täten tuloja 400 m:kaa, joten lisäksi tulisi hankittavaksi 1,700 m:kaa. Kun valtio viime aikoina näkyy varsin auliisti kannattaneen tällaisten kauppa-apulaiskoulujen perustamista myöntämällä semmoista tarkoitusta varten esim. Helsinkiin, Turkuun, Tampereelle ja Hämeenlinnaan 1,200 m:kaa, niin ei liene epäilemistäkään, etteikö tänne Kuopioonkin yhtä suurta summaa saataisi. Näin ollen jäisi varoja vielä hankittavaksi 500 mk:aa, jonka summan johtokunta arvelee kaupungin valtuusmiesten mielellään myöntävän joko kaupungin varoista taikka anniskeluyhtiön voittovaroista.

Johtokunta pitäisi paraimpana, että valtioapua pyydetttäisiin kolmeksi vuodeksi kerrallaan kuten muuallakin näkyy tehdyn.

Sulkien ehdotuksen arv. kauppayhdistyksen suosioon, johtokunta lopuksi vielä tahtoo ilmoittaa mielihyvällä ottavansa ehdotetun koulun valvontansa alaiseksi, jos sen perustamiseen lupa saadaan.

Kauppakoulun johtokunnan puolesta:

Carl Sundman.

Tämän kirjelmän johdosta pyydettiin yhdistykseltä lausuntoa. Varsin luonnollista oli, että johtokunta mitä lämpimimmin puolsi koulun perustamista. Niinpä kuuluu-

kin se kirjelmä, jonka se lähetti Kauppa-yhdistykselle pyydettyinä lausuntonaan, seuraavasti:

»Kauppayhdistykselle Kuopiossa.

Viitaten täkäläisen Kauppakoulun johtokunnan kirjelmään 27 p:ltä Maalisk. koskeva ajottuja Kauppa-apulais-iltakurssia pyydämme nöyrimmästi ilmoittaa seuraavaa:

Tänään pitämässämme kokouksessa olivat kaikki osanottajat yksimieliset siitä että yhdistyksessämme löytyy suuri määrä sellaisia, joille mainitut kurssit olisivat tuiki tarpeelliset, joten mekin rohkenemme toivoa että arv. Kauppayhdistys hyväntahtoisesti ryhtyisi kirjelmässä mainittuihin toimenpiteisiin.

Mitä kurssiin osanottoon tulee niin tulee yhdistyksemme siinä suhteessa tekemään parhaan voitavansa että osanotto tulisi niin runsaaksi kuin mahdollista eli ainakin kirjelmässä otaksuttuun määrään kaksikymmentä ja olemme jo vähempivaraisten varalta päättäneet aikaisemmin kootuilla vähillä varoillamme kustantaa vapaapaikan viidelle oppilaalle.

Vieläkin toivomme asiallemme arv. Isännistömme kannatusta.»

Kirjelmä puhuu harrasta kieltä siitä, millä lämmöllä yhdistys otti vastaan kaiken sen, mikä sekä henkisesti että ammatillisesti saattoi olla hyödyksi sen jäsenille. Ja tähän saakka on yhdistys, kun kouluhanke sitten toteutui, pitänyt lupauksensa kustantamalla vuosittain muutamia oppilaita kauppa-apulaisten iltakouluun, mikäli vapaapaikkojen hakijoita on ilmoittautunut. Vapaapaikoista ovat päässeet joskus osallisiksi muutkin kuin yhdistyksen jäsenet.

Liikeapulaisten työpäivän lyhentäminen.

Ensimmäinen varsinainen ammattikysymys yhdistyksen keskuudessa herätettiin v. 1900. Johtokunta teki nim. silloin yhdistyksen yksimielisen päätöksen mukaan toukok. 20 p:ltä kirjallisesti perustellun anomuksen isännistölle työpäivän lyhentämisestä yhdellä tunnilla. Tähän

saakka oli työpäivä ollut 13-tuntinen, nim. klo 7 ap.—klo 8 ip. Nyt ehdotettiin että liikkeet suljettaisiin »lyömälleen» klo 7 ip.

Mutta katsokaamme mitä kirjoittaa vuosikertomuksen tekijä tästä asiasta saman vuoden lopulla. Hän lausuu: »Monelta isännältä sai tämä anomus myönnytystä puolelleen, vaan eräs suurempiin luettava, myrskyisä isäntä teki kovan tenän, vaikka eräät isännät koettivat häntä siihen taivuttaakin. Koska yksimielisyyttä isännistön kesken näinollen ei syntynyt, ei toisten myönnytys siten sitonut heitä mihinkään mukautumiseen, vaan raukesi hyvä asia muutaman vastaanpanosta sikseen.»

Näin kävi siis sillä kerralla. Mutta seuraavan vuoden jouluk. 1 p:nä päätti yhdistys tehdä asiasta anomuksen Kauppa-yhdistykselle. Tämän päätöksen mukaan lähetti-kin johtokunta, saman kuun 10 p:nä kokouksen pidettyään, tätä tarkoittavan kirjelmän sanotulle yhdistykselle. Kun asian valaisemiseksi on tärkeää tietää tuon kirjeen sisältö, otamme sen tähän kokonaisuudessaan:

»Kauppayhdistys Kuopiossa!

Lähemmä pari vuotta sitten tehtiin anomus arv. liikkeenomistajille kauppa-apulaisyhdistyksen puolesta, että nykyisin olevaa 13-tuntista työpäivää lyhennettäisiin yhdellä tunnilla eli että myymälät pidettäisiin auki 7—7. Syystä tai toisesta ei pyyntömme liene saanut arv. isäntiemme suostumusta koskapa se raukesi kuulumattomiin.

Nyt ottaa Kauppa-apulaisyhdistys tämän asian uudelleen esille kääntymällä arv. Kauppayhdistyksen puoleen pyynnöllä saada asiansa esitetyksi kokouksessanne 12 p. t. k. ja saada toimenpidettänne pyyntömme toteuttamiseksi.

Aihe, että tämän uudelleen otamme esille, on viime kesänä Porissa pidetyn 4:nen kauppa-apulaiskokouksen päätös, jossa yksimielisesti oli yhdytty seuraavaan ponteen:

»Että yksityistä tietä ja sovinnollisella tavalla on pyrittävä työpäivään, joka on korkeintaan 12-tuntinen muina päivinä, paitsi sunnuntai ja juhlanattoina, jolloin se on 10-tuntinen, ja että on tämä toivomus keskusvaliokunnan toimesta saatettava kauppa-yhdistysten tietoon.»

Vaikkakin ylläolevasta käypi selville, että asian ajaminen on jäänyt keskusvaliokunnan toimeksi, on yhdistyksemme katsonut kohteliaisuudekseen ja velvollisuudekseen itse esittää asiansa.

Hyvin tunnettua on, että meillä kauppa-apulaisilla verraten kaikkiin muihin on paljon pitempi työpäivä ja että alallamme työskentelee enimmäkseen nuorta ja opintitiellä vielä vähän ollutta väkeä, ollen paljonkin tarpeen tietopuolista opetusta. Tämän olemmekin keskuudessamme huomanneet ja olemme hommanneet erilaisia oppikursseja ja luennoita, vaan ovat tulokset niistä olleet melkein tuntemattomat syystä, että niihin osanottamiseen ei ole ollut tarpeellista aikaa.

Että kauppa-apulaisilla on kohtuuttoman pitkä työpäivä, se on tullut huomatuksi muuallakin eikä ainoastaan keskuudessamme. Kauppa-koulukomitea mietinnössään ehdotellessaan kauppa-apulaisiltakursseja mainitsee:

»Mutta jälkeen k:lo 8 i. p. ei apulaiskoulun oppilailta hevillä voi vaatia sitä henkistä herkkyyttä, jonka puutteessa opetuksen tuloksen täytyy tulla sangen epätietoisien.»

Rupeatte pitempiin selontekoihin asian suhteen, vetoamme Teihin itseenne ja pyydämme, että myymälät Teidän toimenpiteenne kautta alkaen tammikuun 1 p:stä 1902 tultaisiin pitämään auki 7—7 ja rohkenemme samalla olettaa, että anomamme muutos ei tulisi vähimmälläkään loukkaamaan arv. isäntiemme oikeutettuja etuja, sen vähempi kun se tavaksi tultuaan tulisi haittaamaan ostajienkaan mukavuuksia».

Mutta tälläkään kerralla ei päästy sen pitemmälle. Tosin Kauppayhdistys, jo kahdeksantena päivänä sen jälkeen kun edellä jäljennetty kirjelmä päätettiin sille lähettää, katsoi pitämässään kokouksessa tarpeelliseksi työpäivän muuttamisen 12-tuntiseksi, syystä että apulaiset saisivat paremmin tilaisuutta opintojensa harjoittamiseen iltakouluissa ja iltakursseilla. Kokouksessa läsnä olleet lähettivät sitten kaupungin liikemiehille listan vaihtoehtoisilla esityksillä, saadakseen tietää liikemiesten mielipiteen asiassa. Tälle listalle merkitsi ainoastaan yksi toiminimi suostuvansa sulkemaan liikkeen ilman ehtoja klo 7 ip., 10 toiminnimeä »ehdolla että kaikki siihen suostuvat» ja 3 ehdolla että »toinen puoli apulaisista vuoropäivittäin pääsee vapaaksi klo 7:ltä illalla, mutta myymälät pidettäisiin kum-

Yhdistyksen nykyinen sekakuoro.

minkin auki kello 7:stä aamulla kello 8:an illalla». Muut isännät eivät olleet merkinneet mitään.

Luonnollisesti raukesi asia näinollen toistaiseksi.

Vasta lähes puolikolmatta vuotta tämän jälkeen tarttui yhdistys jälleen samaan asiaan, ajaakseen perille työpäivän lyhentämistä koskevan kysymyksen. Toukok. 12 p:nä 1903 päätettiin nimittäin jälleen kääntyä isännistön puoleen anomuksella, mikä heti tehtiinkin. Vastauksessa 12 toiminimeä suostui ehdotta ja 12 ehdolla että kaikki toisetkin suostuvat. Ainoastaan kaksi isäntää tahtoi esiintyä jäykempinä.

Tämä anomus vei jokatapauksessa toivottuun tulokseen, ainakin lähemmäksi sitä. Kesäk. 15 p:stä alkaen samana vuonna alkoivat nimittäin kaikki huomatuimmat toiminimet sulkea liikkeensä klo 7 illalla.

Myöskin sellaisia anomuksia, joiden tarkoituksena on ollut saada liikkeet suljetuiksi tavallista aikaisemmin huomattavimpina juhlapäivinä tai niiden aattoina, on yhdistys silloin tällöin tehnyt ja useimmiten saanut toiveensa toteutumaan.

Vähän aikaisemmin kuin työpäivä lyheni jättivät kaupungin hallikauppiaat anomuksen valtuusmiehille pyytäen, että hallin aukiolo-aikaa pidennettäisiin tunnilla ja siis myynti-aikaa jatkettaisiin klo 8:an illalla. Tähän pyyntöön oli rahatoimikamari, jonka puoleen hallikauppiaat niinkään olivat kääntyneet, jo väliaikaisesti myöntynytkin. Liikeapulaisyhdistys kääntyi myös heti hankkeesta tiedon saatuaan kirjelmällä valtuusmiesten puoleen pyytäen, ettei se suostuisi tuohon taantumukselliseen anomukseen. Kirjelmä auttoikin ja hallin aukiolo-aika palautettiin ennalleen.

V. 1913 ryhtyi yhdistys jälleen toimenpiteisiin työpäivän lyhentämiseksi, mutta esiintyneiden vaikeuksien tähden täytyi puuhat lykätä toistaiseksi. Kauppa-yhdistyksen puoleen käännettyä saatiiin vastaukseksi, että

Kauppa-yhdistys oli yritystä periaatteessa kannattanut mutta asettanut ehdoksi pitemmälle myönnytykselleen, että myöskin kauppahallin aukiolo-aika on saatava yhdenlaiseksi muiden liikkeiden aukipidon kanssa. Yhdistys kääntyi silloin asiassa rahatoimikamarin puoleen, mutta sieltä vastattiin että kun hallimyymälöiden vuokra-aika päättyy vasta v:n 1914 lopussa, ei rahatoimikamari asialle mitään mahtanut, semminkään kun se ei ole oikeutettu tällaisissa tapauksissa toimimaan ilman valtuusmiesten päätöstä.

Työpäiväkysymystä piti yhdistys sitten edelleen sitkeästi vireillä lähinnä seuraavina vuosina. Tuontuostakin kääntyi se kirjelmillä milloin valtuuston, milloin rahatoimikamarin puoleen, pyytäen lyhentämään kauppahallin aukioloaikaa. Samoin työskenneltiin myös yleensä liikeapulaisten työpäivän lyhentämiseksi. Ja tämä sitkeys palkitsi vaivat. V:n 1916 vuosikertomuksen kirjoittaja lausuu että »kulunut vuosi on yhdistyksemme historiassa merkkivuosi, sillä viime keväänä sai yhdistys lopullisesti järjestetyksi jo kauan vireillä olleen työpäiväkysymyksen». Työpäivän järjestely oli »lopullinen» vain siinä merkityksessä, että saavutus, johon oli päästy, katsottiin ensimmäiseksi näkyvämmäksi hedelmäksi toistakymmentä vuotta kestäneiden ponnistusten jälkeen. Kauppahallin aukioloa suostuttiin v. 1916 supistamaan kesän ajaksi, 3:nä kuukautena, ja liikeapulaisten työpäivä yleensä saatiin lyhennetyksi 10-tuntiseksi. »Voimme siis olla tyytyväiset tuloksiin», kirjoitetaan vuosikertomuksessa.

Mutta tähän yhdistys ei ole suinkaan pysähtynyt, vaan on aivan viime aikoihin saakka ponnistellut työpäiväkysymyksen järjestämiseksi ajan vaatimusten tasalle ja turhaan se ei ole sitä tarvinnut tehdä. Onhan isännistön taholta viime vuosina suostuttu melkoisiin uudistuksiin, niin että työpäivä nykyisin yleensä ja suurin piirtein katsoen vastaa liikeapulaisammattikunnan toivomuksia.

Tässä yhteydessä mainittakoon myös, että yhdistys ryhtyi v. 1917 toimenpiteisiin liikeapulaisten palkkojen koroittamiseksi ajan vaatimuksia vastaaviksi. Tässä tarkoituksessa ryhdyttiin keräämään palkkatilastoa, ja tilasto-toimikunta päätti kutsua mainitun vuoden lopulla isännistön ja liikeapulaisten yhteisen kokouksen, jossa palkkakysymystä pohdittaisiin. Hanke raukesi kuitenkin, sillä »sosialistien suurlakon takia täytyi tämä tärkeä kokous siirtää».

Palkkojen koroittamista tarkoittaviin toimenpiteisiin ei yhdistys senjälkeen ole tarvinnut sanottavammin ryhtyä. V:n 1918 alussa lähetti yhdistys palkkakysymyksestä kiertokirjeen isännille, jotka ovat tässä kohdin osoittaneet yleensä erittäin suurta ymmärtämystä, koroittamalla liikeapulaistensa palkkoja tyydyttäviin määriin.

Edelleen sopinee tässä yhteydessä mainita, että kun maailmansota puhkesi v. 1914, liikemiehet silloin ja seuraavan vuoden aikana, arvattavasti epätietoisina tilanteen kehittymisestä, ryhtyivät vähentelemään palveluskuntaansa. Joskaan tätä ei tapahtunut yleisemmin, oli ilmiö kuitenkin siksi huolestuttava, että yhdistys päätti ryhtyä toimenpiteisiin paikattomiksi jääneiden jäsentensä avustamiseksi. Anottiin lupaa rahankeräyksen toimittamiseksi, mutta anomuksen, jonka ratkaisu viipyi kauan asianomaisessa paikassa, hylkäsi surullisen kuuluisa kenraalikuvernööri Seyn. Tilanteen kehittyessä ei työttömyys sittemmin enää liikeapulaisluokkaa uhannut.

Yhdistyksen huoneustot.

Siinä kokouksessa, jota meidän on säilyneitten asiakirjain mukaan pidettävä Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen syntymistilaisuutena, tuli jo kyseeseen väliaikaisen huoneuston hankkiminen yhdistyksen kokouksia varten.

Sellainen hankittiinkin Kauppakoululta, josta saatua huoneustoa sittemmin käytettiin maksutta aina kesäk. 1 p:n 1903. Tällä ajalla oli kauppakoulu ensin Kauppakadun ja Puijonkadun kulmauksessa olevassa talossa (Puijonkatu 17), sitten Kaupungintalolla. Kesäk. 1 p:n jälkeen 1903 muutti yhdistys omaan vuokrahuoneustoonsa Kauppakadun ja Maaherrankadun kulmaan (Maaherrankatu 15). Sittemmin on yhdistyksellä ollut huoneustonsa Haapaniemenkadun 19:nnessä, Tornikadun ja Snellmaninkadun kulmauksessa (Tornikatu 9), Puijonkadun 28:nnessä, Minna Canthinkadun 9:nnessä, Maaherrankadun 19:nnessä, Haapaniemenkadun 40:nnessä ja v:sta 1916 Koljonniemenkadun 19:nnessä, jossa yhdistyksen käytettävänä on nykyisin eteinen ja kaksi huonetta sekä vahtimestarin asunto.

Jotta yhdistyksen raha-asiat eivät kärsisi huoneuston vuokrasta, järjestettiin vuokramaksu aluksi »yhteis-hyvän harrastukselle» siten, että joukko yhdistyksen jäseniä muodosti jonkunlaisen kannatusosakeyhtiön, jossa jokainen yhdistyksen jäsen sitoutui maksamaan vissin yhdistyksen vuokratessaan kannettavan rahasumman. Varsin luonnollista on, että tämä olisi tullut ajan pitkään rasittavaksi, vaikka silloin jo olemassaolleen rakennusrahaston koroista maksettiinkin pieni osa. Mutta tätä järjestelmää ei yhdistyksen rahavarain karttuessa kauemmin noudatettukaan, vaan yhdistys ryhtyi maksamaan huoneustonsa vuokran omilla varoillaan.

Mainitsimme jo rakennusrahastosta. Sellainen on yhdistyksellä edelleenkin olemassa. Rakennusrahaston tilaa selvittäviä numeroita on liitetty tämän julkaisun loppuun.

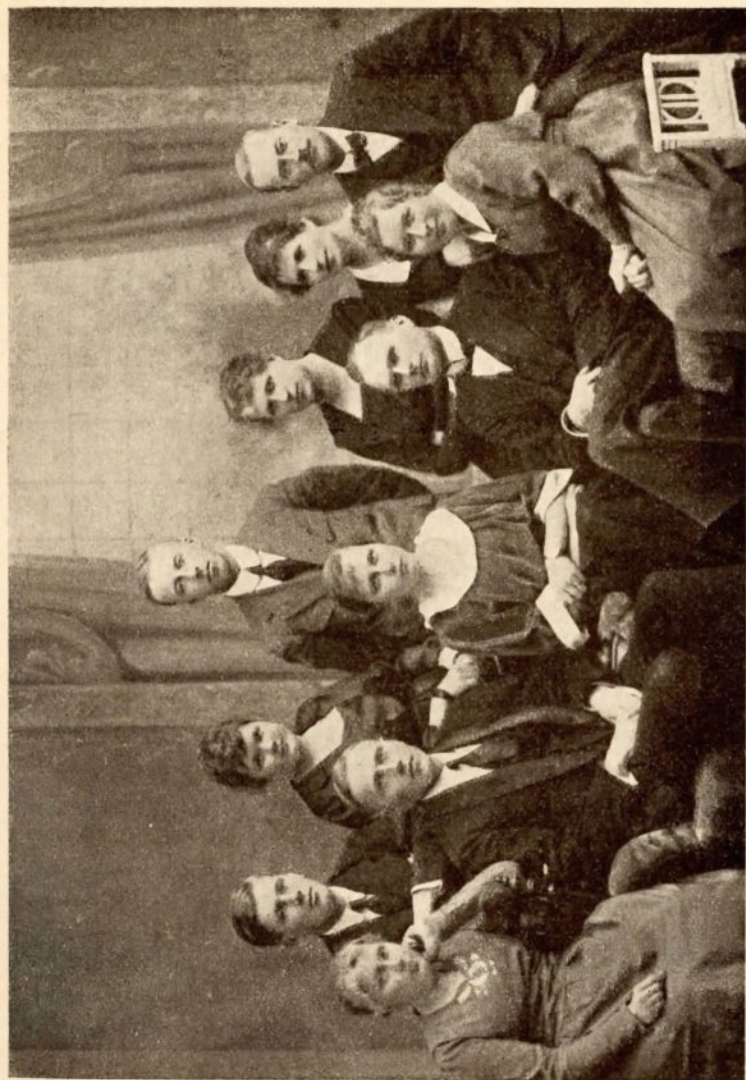
Oman talon ostopuhissa on yhdistys jo muutaman kerran ollut. Näihin toimenpiteisiin on alinomaa kiiruhtanut ja pakoittanut varsin luonnollinen seikka: sopivien huoneustojen ainainen puute. V. 1911 oli oman talon ostoa

jo niin lähellä, että valittiin kauppakirjan tekijätkin, mutta jäi kauppa myyjän puolelta tapahtuneen peruutumisen tähden päättämättä. Mutta oman talon saamiseen yhdistyksen pyrkimys, huolimatta siitä, että sen vallitsevan ajan vuoksi täytyykin pysyä vielä toistaiseksi vuokralaisena, edelleenkin tähtää. Se onkin luonnollista, sillä ajan vierieessä, kehityksen eteenpäin kulkiessa ja vaatimusten sitä mukaa kasvaessa käy oma kurkihirsä vuosi vuodelta yhä välttämättömämmäksi. Yhdistys on asettanut erityisen toimikunnan, jonka huolehdittavana talokysymys edelleen on.

Kunnallisen asiain harrastus.

Yhdistyksen 25-vuotista taivalta silmätessä kiinnittää huomiota eräs seikka, joka ansaitsee myös merkitsemisen. Se on aikoinaan ilmennyt kunnallisten asiain harrastus. Tämä seikka ei ole erikoisesti merkillinen senvuoksi, että nämä harrastukset olisivat olleet mitään suuria ja yhdistyksen palvelemille aatteille juuri voittoja tuottavia, vaan on niillä paljon suurempi merkitys sentähden, että niiden kautta yleinen osanotto kunnalliseen elämään on aikoinaan vilkastunut, kunnallisten asiain pohdinta jossain määrin eloistunut ja kypsyys kunnan jäsenissä ottamaan vaaleihin osaa kasvanut. Merkitsemisen arvoinen on myöskin se että vanhan kunnallislain mukaan toimitetuissa kunnallisissa vaaleissa ne tapaukset, jolloin naisia nähtiin vaaliuurnalla, ovat Liikeapulaisyhdistyksen naisten kunniaksi luettavat. Yksikamarisuuden, jos niin saa sanoa, ovat siis kunnallisten vaalien alalla aloittaneet Liikeapulaisyhdistyksen naiset.

Yhdistyksen kunnalliset harrastukset olivat vilkkaimmillaan viime vuosikymmenen puolivälissä ja vähän sen jälkeenkin. V:n 1906 vuosikertomuksen kirjoittaja sanoo,

Yhdistyksen nykyinen huvitoimikunta.

että harrastus kunnallisiin asioihin on ollut »viime vuosina yhdistyksemme vahvimpia puolia, ollen kuluneella vuodelle niin huomattava, että useat kaupunkimme yhdistykset, tunnustukseksi tästä harrastuksesta, ovat antaneet yhdistykselle vallan 'miehittää' yksi paikka omalla ehdokkaallamme valtuusmiesten vaalissa». Yhdistyksellä olikin mainitun vuoden valtuusmiesvaalissa oma ehdokkaansa.

Mutta tämän jälkeen kunnalliset harrastukset kokonaan kuoleutuivat, ehkä monestakin syystä, aina siihen saakka kunnes uusi kunnallislaki tuli käytäntöön. Tällöin otti yhdistys muiden n. s. porvarillisten yhtymäin kanssa osaa kunnallisiin vaaleihin.

Suomen Liikeapulaisyhdistysten Liittoon

liittyi Kuopion Liikeapulaisyhdistys heti kun liitto perustettiin. Tämä tapahtui kesäk. 6 ja 7 p:nä 1897 Tampereella, jonne yhdistykset ensi kerran kokoontuivat yhteisesti asioistaan neuvottelemaan. Tässä kokouksessa oli Kuopion Liikeapulaisyhdistys edustettuna yhdellä jäsenellä.

Senjälkeen on yhdistys lähettänyt edustajansa seuraaviin liikeapulaisten yleisiin kokouksiin: v. 1899 Helsingin kokoukseen 2, v. 1900 Mikkelin kokoukseen 2, v. 1903 Oulun kokoukseen 1, (v. 1905 oli Kuopion kokous), v. 1906 Kotkan kokoukseen 2, v. 1907 Turun kokoukseen 3, v. 1908 Sortavalan kokoukseen 1, v. 1909 Hämeenlinnan kokoukseen 2, v. 1910 Viipurin kokoukseen 2, v. 1911 Vaasan kokoukseen 1, v. 1912 Helsingin kokoukseen 6, v. 1913 Savonlinnan kokoukseen 2, v. 1914 Tampereen kokoukseen 2, v. 1915 Joensuun kokoukseen 2, v. 1916 Turun kokoukseen 1, v. 1917 Porin kokoukseen 3 ja v. 1919 Sortavalan kokoukseen 3 (v:n 1918 kokous lykättiin silloisen tilanteen tähden).

Yhdistys on siis lähettänyt edustajansa kaikkiin niihin liikeapulaisten yleisiin kokouksiin paitsi v. 1901 Porissa ja seuraavana vuonna Viipurissa pidettyihin. Näihinkin edustajat kyllä valittiin, mutta jäivät he jostakin syystä kokoukseen menemättä.

V. 1904 oli, Oulun kokouksessa edellisenä vuonna tehdyn päätöksen mukaan, aikomus pitää 7:s yleinen liikeapulaisten kokous Kuopiossa. Tästä oli kuitenkin luovuttava, eikä sinä vuonna yleistä kokousta ollenkaan pidetty. Täällä ja Suomen Liikeapulaisten Liiton Hallinnon taholla oli kokousta tosin jo valmisteltu melkolailla, mutta sen pitämiseen ei saatu silloisten valtiollisten olojen kireyden tähden lupaa.

Seuraavana vuonna eli 1905, heinäk. 15, 16 ja 17 p:nä pidettiin sitten tuo edellisestä vuodesta lykkäytynyt kokous Kuopiossa. Vieraita edustajia oli 18 ja kuopiolaisia valtuutettuina 5. Virkistävä ja opettava vaikutus oli tällä kokouksella etupäässä paikalliseen yhdistykseen, sillä saatiinhan siinä kuulla toverien kokemuksista ja heidän mielipiteensä yhteisistä asioista.

Kaikkiin yleisiin kokouksiin, joihin yhdistys on lähettänyt edustajansa, on valmistettu keskustelukysymyksiä ammattiin kuuluvilta aloilta.

Osuuskunta Liikeapulaiseen r. l., joka kustantaa liiton äänenkannattajaa »Liikeapulaista», kuuluu Kuopion Liikeapulaisyhdistys jäsenenä. Tämän osuuskunnan vuosikokouksissa on yhdistyksellä useimpina vuosina ollut edustaja.

Mainittakoon tämän yhteydessä, että yhdistys siinä kilpailussa, joka on järjestetty Suomen Liikeapulaisyhdistysten Liittoon kuuluvien seurojen kesken siitä, mikä yhdistys aina vuoden kuluessa virkeimmin toimii, v. 1910 ja v. 1914 voitti ensimmäisen sijan, saaden vuodeksi haltuunsa palkinnon, kauniin hopeavasaran.

Liikeapulaisten Liiton paikanvälitystoimintaan on yhdistys myöskin ottanut osaa jo pitemmän ajan, valiten vuositain asiamiehen tätä toimintaa varten.

Saimaan ympäristön liikeapulaisten kesäjuhlat.

V. 1908 ryhtyivät Saimaan ympäristökaupunkien liikeapulaisyhdistykset, kaikkiaan kuusi, viettämään yhteisiä kesäjuhlia. Hankkeella oli kieltämättä painava merkityksensä. Kesäiset yhdessäolot, vaikkakin hetkisen kestävät ja melkein yksinomaan huvitilaisuuksiksi tarkoitettut, antoivat eloa ja virkeyttä, kasvattivat yhteistuntoa ja sen mukana lujautta ja luottamusta yhteistä asiaansa palvelevissa liikeapulaisissa. Osanotto niihin ei aina näy kuitenkaan olleen oikein vilkas. Niinpä kesällä v. 1913 näitä juhlia Kuopiossa vietettäessä oli osanotto »kerrassaan huono», kuten historioitsija siitä kirjoittaa.

Kesäjuhlien yhteyteen järjestettiin myöskin yhdistyksien väliset urheilukilpailut, joista vähän tarkemmin tuonnempana.

Mutta nyt ovat Saimaan ympäristön liikeapulaisten kesäjuhlat jo muistojen joukossa. V. 1914 puhjennut maailmansota se heitti nämäkin harrastukset pois päiväjärjestyksestä. V. 1916 näyttää Lappeenrannan Liikeapulaisyhdistys tosin yrittäneen jälleen virittää eloon nämä harrastukset ehdottamalla, että yhdistyksemme järjestäisi kesällä samana vuonna Saimaan ympäristön liikeapulaisten kesäjuhlan Kuopioon, mutta aika katsottiin täällä siihen sopimattomaksi. Juhla lienee sitten jossakin muodossa vietetty Joensuussa, mutta senjälkeen ei niiden järjestyihin ole ryhdytty. Arvattavasti ovat siihen vaikuttaneet monet syyt, elintarvepula, matkojen kalleus ja muut sellaiset seikat.

Taiteelliset harrastukset.

Taiteellisiakaan harrastuksia ei yhdistykseltä ole puuttunut, joskaan ne eivät ole olleet suuret ja monipuoliset. Melkein yksinomaan ne ovat kohdistuneet lauluun. Jo marrask. 26 p:nä 1893 päätettiin perustaa lauluseura. Sen jälkeen on laulua uutterasti harrastettu, olipa yhdistyksellä yhteen aikaan kolmekin kuoroa, nim. sekakuoro, naiskuoro ja mieskuoro, jotka usein esiintyivät julkisestikin sekä yhdistyksen omissa tilaisuuksissa että myöskin yhdistyksen ulkopuolella. Avustivatpa kuorot aikaisemmin jonkun kerran silloisen Kuopion suomalaisen 5:nnen tarkka-ampujapataljoonan konsertissakin, sokeain laulajaisissa j. n. e. Kaikista esiintymisistään saivat ne verrattain kiitaviä julkisiakin arvosteluja.

Kuitenkaan eivät lauluharrastukset aina ole olleet niin loistavalla kannalla kuin edellisestä saattaisi luulla. Lai-meutta on valitettavasti ilmennyt aina ajanoloon. Olipa vuosia, jolloin laulu oli ainoastaan tilapäisen kuoron varassa. Mutta aina on kuitenkin uudestaan innostuttu. Vaihdellessa ovat toimineet nais- ja sekakuoro, enimmäkseen kuitenkin viimeksimainittu, joinakin aikoina myös mieskuoro, joka kuitenkin lienee ollut enemmän tilapäistä laatua.

On luonnollista, ettei yhdistys, joka 25 vuotta on pitänyt kuorolaulua kunniassa, voi sitä koskaan pitemmäksi aikaa unhoittaa. Lauluharrastuksilla tulee aina olemaan pysyvä sija Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen pyrynnöissä, olkoonpa, että ajan oikut saavatkin ne joskus hetkeksi lamaantumaa.

Laulunjohtajina ovat toimineet kapellimestarin rouva Linda Kahra, kapellimestari Elias Kahra, opettaja Uno Hämäläinen, konttoristi Frans Andersson, toimittaja Aarno Kemppainen, opettajatar Aino Koistinen, toimittaja T. Kaukoranta, opettaja Hiekkala ja neiti S. Roni.

Sanoimme jo että yhdistyksen taideharrastukset ovat melkein yksinomaan kohdistuneet lauluun, jossa se on päässyt jonkinlaisiin saavutuksiinkin »taiteen mutkaisilla poluilla». On kuitenkin harrastettu vähän muutakin, tosin vähän, mutta kuitenkin niin paljon, että tekisimme väärin jättäessämme sen mainitsematta. Yhdistyksen jäsenet ovat eri tilaisuuksia varten huomattavassa määrässä harrastaneet, usein sivullisten avustamana, näyttämöesityksiä, monipuolistuttaen siten yhdistyksen iltama- ja juhlatilaisuuksien ohjelmia. Erikoisiin saavutuksiin ei tällä alalla ole päästy, mutta merkittävä harrastus kuitenkin on.

Tämän yhteydessä mainittakoon, että samanlaisella yhteistoimintahankkeella kuin huoneusto, on yhdistykselle hankittu pianokin, josta ensi sijassa on tietysti ollut suuri etu lauluharrastuksen vireillä pitämisessä. Nyt on piano kokonaan yhdistyksen oma, sillä jo viime vuosikymmenen lopulla olivat pianoyhtiön osakkeet vuosittain tapahtuneen arpomisen kautta joutuneet yhdistyksen huostaan.

Urheiluharrastuksia

on yhdistyksellä myös jonkunverran ollut. Ensi kerran puhutaan urheilun harrastamisesta tammik. 8 p:nä 1895, jolloin johtokunta näkyy päättäneen tehdä esityksen yhdistykselle »kaikenmoisen urheilun» harrastamisesta. Tämän esityksen johdosta päättikin yhdistys kokouksessaan saman tammik. 13 p:nä »ruumiillisen virkistykseen vuoksi ruveta harrastamaan kaikenmoista urheilua» ja valitsi urheiluasioista huolehtimaan erityisen toimikunnan. Pitkät ajat näyttää urheileminen sanan varsinaisessa ja nykyaikaisessa merkityksessä supistuneen kaikenlaisten virkistävien retkien tekoon. Minkäänlaisia varsinaisia, järjestelmällisiä urheiluharjoituksia ei ole pidetty. Järjestettiin ainoastaan

reki-, suksi- ja veneretkiä, tehtiin kävelymatkoja ja laivalla kaupungin ympäristöön ja kauemmaksikin huvimatkoja, joita yhdistys joskus jäsenilleen kustansikin. Ja olihan tämä kaikki jo oikeastaan kylliksi, kun ottaa huomioon, että maamme urheiluelämä noihin aikoihin oli aivan keh-dossaan.

Myöhemmin koettivat yhdistyksen jäsenet järjestää keskuudessaan varsinaisia urheilukilpailuja. Saimaan ympäristön liikeapulaisyhdistysten kesäjuhlien yhteyteen järjestettiin, kuten jo mainittu, yhdistysten väliset urheilukilpailut. Kiertävänä palkintona oli suuri hopeinen kilpi, ja sai sen Kuopion juhlilla v. 1913 pidetyissä kilpailuissa haltuunsa Kuopion Liikeapulaisyhdistys.

Sittenmin näyttävät urheiluharrastukset supistuneen yksinomaan hiihtourheiluun. Muutamaa poikkeusta lukuunottamatta on joka vuosi järjestetty hiihtokilpailut jäsenten kesken. Palkintona on ollut kiertopalkinto. Tämän kiertopalkinnon säännöt esittivät yhdistyksen jäsenet J. Mäkelä ja Eero Kemiläinen yhdistyksen yleiselle kokoukselle huhtik. 16 p:nä 1916. Ne hyväksyttiin ja kuuluvat seuraavasti:

•Kuopion Kauppa-apulaisyhdistys hankkii kiertävän palkinnon jäsenten keskistä kilpailua varten hiihdossa ja tullaan siitä kilpailemaan seuraavien sääntöjen mukaan:

1 §.

Kilpailu tapahtuu kerran vuodessa maaliskuulla 5 km. matkalla.

2 §.

Kilpailuun osanottajan täytyy olla yhdistyksen jäsen, työskennellä liikealalla ja vähintään yhden vuoden jäsenmaksun suorittanut.

3 §.

Kilpailukelvollisuuden määrää lopullisesti yhdistyksen johtokunta.

4 §.

Kiertopalkinto on aina kiertävä.

5 §.

Yhdistys valitsee kilpailua toimittamaan 3-henkisen toimikunnan aina vuodeksi kerrallaan ja tämä toimikunta huolehtii kilpailureitin valinnasta y. m. sitä koskevista asioista.

6 §.

Kilpailusta jaetaan palkinnot 5:n parhaan tuloksen saavuttaneelle ja voittaja saa sitäpaitse kiertopalkinnon haltuunsa aina vuodeksi kerrallaan.»

Urheiluharrastukset ovat Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen toiminnassa varsin merkittävät. Paitsi että ne ovat olleet omansa kiinnittämään liikeapulaisien huomiota ruumiillisen tarveiden hoitoon, lieene niillä ollut ainakin jonkunverran ansiota myöskin sen urheilijapolven kasvattamisessa ja kehittämisessä, josta paikkakuntamme on tunnettu.

Iltamat, juhlat y. m. tilaisuudet.

Kaikenlaiset illamat, juhlat y. m. tilaisuudet on aina toimeenpannut — paitsi mitä edellä on kosketeltu urheilutoimikunnalle kuuluvia tehtäviä — huvitoimikunta yhdessä johtokunnan kanssa *). Siinä kokouksessa, johon jo usein on viitattu ja jossa useita päätöksiä tehtiin yhdistyksen harrastusten toteuttamiseksi, nim. marrask. 26 p:n v. 1893 kokouksessa, päätettiin toimeenpanna »vapaampia iltamia» jokaisena keskiviikkona. Näissä iltamissa oli ohjelmana esitelmiä, runonlausuntoa ja keskustelua. Täl-

*) Erityistä huvitoimikuntaa ei muutamaan aikaan ollenkaan näy valitun, vaan ovat sen tehtävät kuuluneet urheilutoimikunnalle.

laiset seurustelutilaisuuksiksi tarkoitetut yhdessäolot olivat useinkin hyvin huomattavia m. m. senvuoksi, että niissä pidetyt esitelmät näyttävät olleen ammatillisesti valaisevia, arvokkaita esityksiä, joilla epäilemättä oli sekä kehittävä että huvittava vaikutus.

Alkuaikoina pidettiin »vapaampia iltamia» hyvin ahkerasti, parikin kertaa viikossa, mutta sitten innostus hukan laimeni: tammik. 28 p:n v. 1894 päätöksen mukaan pidettiin iltamia ainoastaan sunnuntaisin ja seuraavana vuonna tammik. 13 p:nä tehtiin päätös että kokouksia pidetään noin joka kahden viikon päästä, jolloin ohjelmaan kuuluu esitelmia ja keskusteluja, noin kuukauden päästä taas pidetään iltamia »vilkkaammalla, vaihtelevammalla ohjelmalla». Käytännölliset syyt kai lienevät aiheuttaneet sen, että iltamia harvennettiin ja niiden ohjelmista keskustelut ja esitelmät erotettiin erityisissä kokouksissa pidettäväksi. Tältä ajalta alkavat edellä käsittelemämme urheiluharrastukset, joten ne korvasivat iltamien ja kokousten harvenemisen. Aina ovatkin toverihenkeä kasvattavat monenlaiset yhdessäolot olleet yhdistyksellä päiväjärjestyksessä, jopa sanotaan v:n 1899 toiminnasta, että ne näyttävät silloin anastaneen etusijan kaikelta muulta.

Kuta vaihtelevammaksi yhdistyksen työohjelma on tullut, sitä harvinaisemmiksi ovat luonnollisesti varsinaiset huvitilaisuudet käyneet. Mutta pidetty niitä kuitenkin on muodossa tai toisessa. Useita arpajaisiakin on yhdistys toimeenpannut, samoin joskus naamiohuveja ja joka vuosi on vietetty vuosijuhla, lukuunottamatta v. 1914, jolloin se sodan syttymisen tähden jäi pitämättä. Vleisön tavallisesti verrattain runsaasta osanotosta päättäen ovat varsinkin vuosijuhlat olleet paljon pidettyjä, onnistuneita juhlia. ja työtä, voimia ja varoja niihin aina on uhrattukin.

Kirjasto

perustettiin yhdistykselle v. 1900, jolloin johtokunta helmik. 6 p:nä päätti esittää yhdistyksen kokoukselle mielteensä kirjaston eittämättömästä tärkeydestä. Saman kuun 11 p:nä päätettiin kirjasto perustaa. Isännät sitoutuivat alkuaikoina raha-avulla kannattamaan kirjastoa, ja kohosivat avustukset melkoiseen määrään. Lahjoituksilla ja vuotuisilla kannatusrahoilla kirjaston nidelukua sitten vuosien kuluessa koroitettiin. Nykyään käsittää kirjasto vähän yli 800 nidettä. Erilaista kirjallisuutta on seuraavat määrät: kauno-, näytelmä- ja nuottikirjallisuutta 525 nidosta, historiallista, elämäkerrallista sekä maa- ja kansatieteellistä 95 nidosta, tieteellistä, filosooftista, tutkimus- ja uskonnollista 85 nidosta, matkakuvauksia 20, liike- ja taloudellisen elämän alalta 40, koti-, talous-, kasvat- ja urheilukirjallisuutta 25, albumeja ja aikakauskirjoja 20.

Kirjaston kartuttamiseksi ovat kiitettävää auliutta osoittaen vaikuttaneet kauppaneuvos H. Saastamoinen, konsuli Birger Hallman, Gust Raninin Perilliset, kauppaneuvos Isak Löf ja kauppias A. J. Kotilainen sitoutumalla maksamaan tarkoitukseen vissin summan 5 vuotena.

Kirjastoa, joka nykyään on auki kerran viikossa, ovat yhdistyksen jäsenet kautta vuosien käyttäneet jokseenkin runsaasti. Jonkinlainen lukusali oli yhdistyksellä myöskin aikoinaan ja sitä varten tilattiin joka vuosi useita sanomaa ja aikakauslehtiä. Myöhemmin ei lukusali enää ole ollut käytännössä, ja lehtien tilaaminen on supistunut johonkuhun aikakauslehteen. »Liikeapulaisen» asianmieheksi on vuosittain valittu joku yhdistyksen jäsen.

Yhdistyksen arkistossa on vielä muutamia v. 1900 »nyrkkipainosta» julaistun »Vesa» nimisen seuralehden numeroita. Lehti perustettiin yhdistyksen jäsenten hauskudeksi, mutta se eli vain vähäisen ajan. Kerran kuukaudessa julkiluettiin lehden sisältö yhdistyksen kokouksessa. Toimitukseen kuului neljä toimittajaa, ja sensuurina oli toimitus itse*).

Huvin vuoksi liitettäköön tähän »Vesan» ensimmäisen numeron ohjelmakirjoitus:

V e s a n k u u l i j a l l e !

Ensi askeleensa ottaa Vesa tämän maailman ohdakkeisella tiellä, siinä työssä, mikä sille on tarkoitukseksi aijottu.

Vesa on tietysti perustettu yhdistyksemme yhteiseksi äänenkannattajaksi ja toverihengen lietsojaksi, samalla on se hauskuutena yhdistyksen keskinäisissä kokouksissa.

Omasta eli toisin sanon toimituksen puolesta ei Vesa voi lupata mitään suurta, eikä myös tule sitä vaatimaan muilta; ainoastaan toivoo omaisiltaan harrastusta ja hyvää tahtoa kohtaansa, johon toimituskin omasta puolestaan vähäiset kykynsä perustaa.

Vesa tulee siksi, miksi toverinsa sen tekevät, itsellään ei sillä ole mitään omaan pussiin käypää tarkoitusperää, — ainoastaan harrastus yhteisellä työllä yhteiseksi hyväksi!

Vesa tahtoo aina esiintyä kevyellä, iloisella mielellä, joka parhaiten sopii nuorten toveriensa mielitilaan.

Vakavaa, opettavaa ja asiallista toivoo Vesa myöskin saavansa avustajiltaan julaista. —

Vesa kehoittaa siis sanalla sanoen kaikkia ryhtymään kirjoittamaan itseensä, vähempikin on Vesan mielestä tervetullut, sillä vähästä on aina paljon alku. Sitä myöten tulee myös Vesan sisältö hauskemerkiksi ja monipuolisemmaksi, kun useampi sitä avustaa.

*) »Sensuuri» tässä johtuu silloisista paino-oloista. Sanomalehtei ei saanut julaista ilman sensuurin lupaa.

Varmalla askeleella astuu Vesa tehtävänsä, luottaen ainoasti toveriensa apuun, ja niin heidän kera kerran jakaa voiton tai tappion tehdystä työstä! —

Vesan toimitus.

V. 1912 herätettiin »Vesa» kuitenkin jälleen henkiin, mutta sammutettiin toistamiseen muutaman kerran ilmestyttyään. V. 1915 yritettiin taas, ja sen jälkeen on »Vesa» ilmestynyt jokseenkin säännöllisesti, mikäli eivät ole olleet haittana jo edellisissä yhteyksissä mainitut yhdistyksen muutakin toimintaa häirinneet poliittiset olot. Lehteä on toimitettu pirteästi ja ansiokkaasti, ovatpa useat sen kirjoitukset päässeet »Liikeapulaisenkin», Suomen liikeapulaisten äänenkannattajan palstoille. Tämän julkaisun toiseen paikkaan on liitetty muutama »Vesan» kirjoitus.

Olkoon yhdistyksen seuralehtihanke merkitty yhtenä osoituksena muiden joukossa siitä, miten yhdistys monilla eri tavoilla on koettanut toimintaansa vilkastuttaa, samalla kun se todistaa myös ettei yritteliäisyyttä kirjallisillekaan aloille ole puuttunut.

Ompeluseura.

Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen naiset ovat mainitavalla uutteruudella harrastaneet yhteistä ompelutyöskentelyä. Jo varhaisempinakin vuosina perustivat naiset ompeluseuroja arpajaisia valmistettaessa ja sama hyvä tapa on sen jälkeen useinkin ollut käytännössä. Virkeimmin näyttää ompeluseura työskennelleen v. 1915 ja 1916. Näissä ompeluseuroissa ovat yhdistyksen uutterien naisten käsissä valmistuneet monet kauniit ja hyödylliset käsitöt, jotka sitten on yhdistyksen hyväksi edullisesti muutettu rahaksi joko arpajaisissa tai muuten.

MUITA MERKITTÄVIÄ SEIKKOJA.

»Singoalla».

Yhdistyksen huoneustossa kävijäin silmään pisti ennen heti eräs 50—60 sm:n korkuinen lasikaappi ja sen sisään asetettu — nukke. Tämä nukke, »Kuopion Liike-apulaisyhdistyksen tyttö», on jäänyt »perinnöksi» yhdistykselle sen arpajaisista, jotka pidettiin huhtik. 10 p:nä 1904. Se lahjoitettiin nim. voitoksi mainittuihin arpajaisiin ja kun katsottiin tuloille edullisemmaksi, pantiin nukke erikseen arvottavaksi siten, että jokainen sai 10 pennin maksulla yrittää arvata sen salanimen »Singoalla». Kukaan ei onnistunut arvaamaan tuota mustalaistytön nimeä, joten nukke jäi yhdistykselle. Singoallan tehtäväksi jäi sitten palvella yhdistyksen vuokratassaa. Huvittavuutensa vuoksi jäljennettäköön tuo Singoallaa koskeva asiakirja, säännös, tähän:

«SINGOALLA

on Kuopion kauppa-apulaisyhdistyksen tyttö, joka harvinaisen kauneutensa vuoksi säilytetään yhdistyksen huoneustossa varta vasten laaditussa lasikaapissa alttiina yhdistyksen miesjäsenten ihailulle ja naisten kateudelle sekä pieneksi iloksi huoneuston vuokratassalle kuin seuraa:

Singoallan syntymäpäivä on lokakuun 15 p:nä eli Hetan päivänä ja vietetään sitä pienellä juhlallisuudella, johon sisäänpääsymaksua kannetaan 10 penniä hengeltä. Jos 15:ta päivä ei sovi juhalle, vietettäköön se jonakin muuna läheisenä sopivana päivänä.

Ohjelman tähän samoin kuin nimipäiville valmistavat aina vuodeksi valitut »isä», »äiti» ja »kummit», jotka myös yhdistyksen johtokunnan kanssa sopivat siitä milloin nimipäivät ovat sopivimmat viettää.

Isä, äiti ja kummit, 2 naista ja 2 miestä, valitaan suljetuilla lipuilla ilman edelläkäypää vaalikeskustelua yhdistyksen ensimmäisessä syyskokouksessa ja maksavat isä ja äiti tästä kunniasta kumpikin 1 m:kan ja kummit kukin 50 p:niä yllämainittuun kassaan.

Valittu ei saa kieltäytyä

Yhdistyksen yhdessäolotilaisuuksissa on isää ja äitiä kunnioitettava erityisillä tuoleilla, joille yhdistyksen muut jäsenet alkoot erehtyä istumaan. Sattuuko joku tämän erehdyksen tekemään, sakoitettakoon häntä jokaiselta kerralta 5 penniä, joka samoin kuin kaikki muutkin sakot kannetaan heti.

Yhdistyksen kokouksiin ja yhdessäolotilaisuuksiin tullessaan tervehtiköön kukin ensimmäisenä Singoallaa, herrat kumartaen ja naiset niijaten. Jos joku tämän laiminlyö ja kättelee jotakin toista yhdistyksen jäsentä ennen Singoallan tervehtimistä, sakoitettakoon jokaiselta kerralta 5 penniä.

Isä, äiti ja kummit ovat kuitenkin näistä sakoista vapaat, mutta ovat velvolliset antamaan tarpeellisia tietoja Singoallan terveydentilasta ja muusta sen semmoisesta jokaiselle kysyvälle sekä huoltamaan siitä, että näitä sääntöjä noudatetaan.

Jos he tahtovat luopua osoitetusta kunniaista olla isä, äiti tai kummi täytyy heidän kuitenkin suorittaa säädetty kunniaraha.

Nämä säännöt vahvistaa yhdistys itse ja luetaan nämä kullekin jäsenelle vain kerran.

Kertyneet sakot toimitetaan sopivalla tavalla yhdistyksen rahastonhoitajalle, joka ne hoitaa eri rahastona ja siirtää vuoden säästön käytettäväksi seuraavan vuoden huoneuston vuokra-avuksi.

Jos yhdistys tahtoo luopua Singoallasta ja näistä säännöistä tehtäköön se tavalla, joka tuo yhdistykselle korkeimman mahdollisen aineellisen voiton».

Sittemmin jäi Singoallan »palveleminen» joksikin aikaa pois muodista kunnes se taas tuli käytäntöön talvella v. 1914, mutta unhoitettiin jälleen jo seuraavana vuonna. Viime aikoina on Singoalla levännyt lasikaapissaan yhdistyksen kirjastokaapin päällä.

YHDISTYKSEN SÄÄNNÖT.

Vuoteen 1918 saakka yhdistys toimi jouluk. 7 p:nä 1894 vahvistettujen sääntöjen nojalla. Kun nämä säännöt nyttemmin ovat yhdistyksen museotavaraa, on paikallaan liittää ne tähän:

1 §.

Yhdistyksen, jonka toimintapiirinä on Kuopion kaupunki, tarkoitus on henkisen elämän ylläpitäminen ja jalostuttaminen jäsentensä kesken toimeenpanemissaan iltamissa yhdistyksen huoneustossa: puheilla, esitelmillä, keskusteluilla, laululla, kirjallisuuden ja sanomalehtien lukemisella; kuin myöskin liikealalla työskentelevien nuorukaisten opettaminen ja kehittäminen ammattitiedossa sitä myöten kuin varat ja voimat siihen riittävät.

2 §.

Yhdistyksen jäseneksi on tervetullut jokainen kauppa-alalla työskentelevä henkilö, kuin myös muutkin yhdistyksen rientoja harrastavat, kansalaiset johtokunnalle ilmoittautumalla ja sen hyväksymällä.

3 §.

Pääsymaksu yhdistykseen on isänniltä ja esimiehiltä 10 markkaa ja muilta jäseniltä 5 markkaa; vuosimaksu määrätään pidettävässä vuosikokouksessa ensimmäisenä sunnuntaina joulukuussa kuluneen vuoden menojen mukaan, samassa suhteessa kuin pääsymaksukin isänniltä ja esimiehiltä ja muilta yhdistyksen jäseniltä.

4 §.

a) Yhdistyksen asioita hoitaa vuosikokouksessa valittu johtokunta, johon yhdistys jäsenistään valitsee 5 varsinaista ja 3 varajäsentä.

b) Johtokunta, joka ryhtyy toimiinsa seuraavan kalenterivuoden alussa valitsee keskuudestaan: puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, sihteerin, rahaston- ja kirjastonhoitajan.

c) Johtokunta on päätösvoimainen puheenjohtajan eli varapuheenjohtajan ja 3 jäsenen saapuvilla ollessa.

d) Vuoden varrella niinhyyin varsinaisten kuin varajäsentenkin poistuessa johtokunnasta toimitetaan näiden sijaan uusi vaali lähinnä seuraavassa yhdistyksen kokouksessa.

e) Kaikki vaalit, joissa jokaisella yhdistyksen jäsenellä on yksi ääni, toimitetaan suletuilla lipuilla. Yksinkertainen ääni-enemmistö on ratkaisevana, vaan äänien jakautuessa tasan jää arpa ratkaisevaksi.

5 §.

Puheenjohtaja johtaa keskusteluja yhdistyksen ja johtokunnan kokouksissa sekä allekirjoittaa sihteerin kanssa johtokunnan puolesta kaikki yhdistystä koskevat asiapaperit ja pöytäkirjat.

Varapuheenjohtaja toimittaa puheenjohtajan laillisesti ollen estettynä hänen virkaansa, eli joku toinen johtokunnan jäsen yhtäläisillä oikeuksilla ja velvollisuuksilla.

6 §.

Sihteerin tulee pitää pöytäkirjaa yhdistyksen ja johtokunnan kokouksissa, tallentaa ne ynnä kaikki muutkin yhdistystä koskevat asiakirjat ja paperit, hoitaa yhdistyksen kirjevaihtoa sekä pitää huolta kaikista tarpeellisista julkaisemisista.

7 §.

Rahastonhoitaja kantaa yhdistyksen pääsy- ja vuosimaksut jäsenkirjan mukaan, toimittaa johtokunnan määräämät maksut merkiten ne kaikki erityiseen kassakirjaan, tallentaa mahdollisesti kertyneet rahavarat, antaa johtokunnalle kertomuksen kassan asemasta ja tilipäätöksestä ennen vuosikokousta, jossa valitaan kaksi tilintarkastajaa antamaan kirjallisen lausuntonsa ennen seuraavan tammikuun loppua ja tulee johtokunnan lähinnä seuraavassa yhdistyksen kokouksessa esittää tilintarkastajain lausunto ja tilivapaus entiselle johtokunnalle.

Tilintarkastajat ovat oikeutetut saamaan nähtäväkseen kaikki yhdistyksen pöytäkirjat ja asiapaperit.

Rahastonhoitajan tulee myöskin muulloin vuoden varrella tehdä selkoa kassasta, jos johtokunta sitä erityisesti vaatii.

8 §.

Paitsi edellisessä §:ssä mainituista ja mahdollisesti muistakin asioista tulee johtokunnan vuosikokoukseen tehdä lyhykäinen kertomus yhdistyksen toimista kuluneella vaikutusvuodella, mainitsemalla myöskin tili-päätöksen ja ehdotuksen vuosimaksumäärästä. Tämä kertomus otetta-koon semmoisena yhdistyksen pöytäkirjaan.

9 §.

Kokoukset pidetään yhdistyksen huoneustossa johtokunnan mää-räämillä ajoilla.

10 §.

Yhdistyksen jäsen on oikeutettu muassaan tuomaan yhdistyksen kokouksiin matkustavaisen ja saa hän ottaa osaa keskusteluihin.

11 §.

Jäsenen, jonka kautta epäsupua ja riitaa ilmaantuu eli joka käytök-sellään vahingoittaa yhdistyksen arvoa, saattaa johtokunta ilman enem-pää eroittaa yhdistyksestä.

12 §.

Näiden sääntöjen muuttamisesta kuin myöskin yhdistyksen hajoit-tamisesta nostettu kysymys ratkaistaan kokouksessa, johon vähintään kolmeneljättä (3/4) osaa yhdistyksen jäsenistä on saapunut ja joista myös vähintään (2/3) osaa asiaa kannattavat.

Kysymys vanhojen sääntöjen muuttamisesta otettiin esille johtokunnan kokouksessa tammik. 3 p:nä 1913 ja päätti johtokunta silloin esittää asian yleiselle kokoukselle, koska katsoi säännöt vanhentuneiksi ja epäkäytännöllisiksi. Saman kuun 9 p:nä päättikin yhdistys ryhtyä sääntöjä uudistamaan ja antoi tehtävän johtokunnan ja kolmen sitä

varten valitun henkilön huostaan. Mutta puheenaolevana vuonna ei hanketta kuitenkaan saatu lopullisesti päättymään syystä, ettei kuvernööri erään muodollisen seikan vuoksi uusia sääntöjä vahvistanut. V:n 1914 maalisk. 15 p:nä oli kysymys jälleen esillä yhdistyksen kokouksessa ja päätettiin silloin uudestaan hakea vahvistusta. Asian ratkaisi kuvernööri elokuun 30 p:nä 1917.

Nykyään voimassa olevat säännöt ovat seuraavat:

KUOPION LIIKEAPULAISSYHDISTYKSEN SÄÄNNÖT.

1 §.

Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen kotipaikka on Kuopion kaupunki.

2 §.

Yhdistyksen tarkoitus on raittiilla ja puolueettomalla ohjelmalla edistää jäseniensä henkisiä ja aineellisia pyrintöjä, toimeenpanemalla esitelmiä, luentoja ja oppikursseja yleisissä ja liikealalla tarpeellisissa aiheissa, sekä virkistävillä ja sivistävillä huveilla tukea jäseniensä siveellistä kantaa ja aikaansaada hyvää toveruutta jäsenien keskuudessa.

3 §.

Yhdistys on oikeutettu perustamaan haaraosastoja ympäristöönsä.

4 §.

Yhdistyksen jäseneksi pääsee jokainen hyvämaineinen liike- tai muulla alalla toimiva yhdistyksen tarkoitusta harrastava henkilö, jonka johtokunta siksi hyväksyy.

5 §.

Kunniajäseneksi yhdistykseen voidaan kutsua henkilöitä, jotka erityisellä harrastuksella tahi lahjoituksilla ovat yhdistyksen tarkoitusta edistäneet.

6 §.

Yhdistyksen rahastoon on jokaisen jäseneksi liittyneen suoritettava sisäänkirjoitusmaksuna Smk. 2: —, sekä vuosittain jäsenmaksu, jonka suuruuden yhdistys määrää vuosikokouksessaan.

Jäsen, joka kerta kaikkiaan maksaa Smk. 100: — tahi 20 vuotena vuotuiset jäsenmaksunsa, on ainaisesti vapaa vuosimaksuista.

7 §.

Johtokunnalla on oikeus eroittaa henkilö, joka esiintymisellään aikaansaa häiriötä tai vahingoittaa yhdistyksen mainetta tai toimintaa. Jos ei erotettu jäsen tyydy päätökseen on hänellä oikeus vedota yleiseen kokoukseen.

8 §.

a) Yhdistyksen asioita hoitaa johtokunta, jonka puheenjohtajana toimii yhdistyksen puheenjohtaja. Johtokuntaan, paitsi puheenjohtajaa, kuuluu 6 vakinaista ja 3 varajäsentä, joista vähintään 4 vakinaisista ja 2 varajäsenistä tulee olla liikeapulaisia.

b) Johtokunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin, rahastonhoitajan ja taloudenhoitajan sekä muut tarpeelliset virkailijat.

c) Johtokunnasta, joka valitaan kahdeksi vuodeksi, eroaa ensimmäisenä vuotena puolet vakinaisista ja yksi varajäsenistä arvalla, ja sittemmin vuosittain vuorossa olevat.

d) Johtokunnasta poistuneen jäsenen sijaan valitaan uusi lähinnä seuraavassa yleisessä kokouksessa.

Eroamisvuorossa oleva jäsen voidaan valita uudelleen.

9 §.

Johtokunnan on:

- a) hoidettava juoksevat asiat,
- b) vastattava yhdistyksen varoista,
- c) kutsuttava yhdistys yleisiin kokouksiin tarvittaessa, mutta ainakin 4 kertaa vuodessa, tahi jos vähintään 10 jäsentä sitä johtokunnalta kirjallisesti vaatii esittäen samalla käsiteltäväksi haluamansa asiat.

Johtokunta on päätösvaltainen viiden jäsenen läsnäollessa.

10 §.

Puheenjohtajan on:

- a) kutsuttava johtokunta tarvittaessa kokoon,
- b) johdettava keskusteluja yleisissä- ja johtokunnan kokouksissa,
- c) nimikirjoituksellaan vahvistettava rahastosta suoritettavat maksut, sekä sihteerin kanssa allekirjoitettava yhdistystä koskevat asiakirjat ja pöytäkirjat,
- d) laatia sihteerin kanssa vuosikertomus, sekä yleensä valvoa yhdistyksen toimintaa.

Puheenjohtajan ollessa estettynä hoitaa varapuheenjohtaja hänen tehtäviään.

11 §.

Sihteerin tulee pitää pöytäkirjaa yhdistyksen ja johtokunnan kokouksissa, tallettaa ne ynnä kaikki muutkin yhdistystä koskevat asiakirjat ja paperit, hoitaa yhdistyksen jäsenluettelo ja kirjeenvaihto, sekä pitää huolta kaikista tarpeellisista julkaisuista.

12 §.

Rahastonhoitajan on:

- a) perittävä yhdistyksen sisäänkirjoitus-, vuosi- y. m. maksut, talletettava ja käytettävä rahat johtokunnan määräyksen mukaan;
- b) päätettävä tilit kalenterivuoden lopussa ja jätettävä ne tilintarkastajille vähintään kaksi viikkoa ennen vuosikokousta.

13 §.

Taloudenhoitajan on hoidettava yhdistyksen irtainta omaisuutta ja toimitettava siitä luettelo vuosittain johtokunnalle vähintään kaksi viikkoa ennen vuosikokousta.

14 §.

Tilintarkastajat tarkastavat yhdistyksen tilit ja antavat niistä kirjallisen lausunnon vuosikokoukselle.

15 §.

Vuosikokouksessa, joka pidetään kunkin vuoden tammikuussa, on käsiteltävä seuraavat asiat:

- 1) luetaan vuosi- ja tilikertomus, sekä tilintarkastajain lausunto,
- 2) päätetään johtokunnan tilivapaudesta,
- 3) määrätään vuosimaksujen suuruus alkaneelle vuodelle,
- 4) valitaan yhdistyksen puheenjohtaja sekä johtokunnan jäsenet eroavien sijaan,
- 5) valitaan kaksi tilintarkastajaa ja näille varamiehet,
- 6) valitaan huvitoimikunta, johon johtokunta keskuudestaan valitsee yhden jäsenen,
- 7) valitaan kunniajäseniä, jos niitä on esitetty,
- 8) keskustellaan muista mahdollisesti esille tulevista asioista.

16 §.

Virkailijain vaali toimitetaan suljetuin lipuin, muut päätökset tehdään avonaisella äänestyksellä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, paitsi virkailijain vaaleissa olkoon arpa määrääjänä. Tilintarkastajain vaaliin alkoon johtokunnan jäsenet ottako osaa. Valtakirjoja alkoon kokouksessa käytettävä.

17 §.

Jos yhdistyksen keskuudessa muodostuu eri osastoja, tulee niiden pitää jäsenistään luettelo ja laatia toiminnalleen ohjesääntö, joka jätetään johtokunnan hyväksyttäväksi; sitä paitsi tulee osastojen antaa toiminnastaan johtokunnalle kertomus ennen kunkin kalenterivuoden loppua.

18 §.

Yhdistys on oikeutettu vastaan ottamaan lahjoituksia, joiden käyttämisestä päätetään yleisessä kokouksessa, jollei lahjoittaja itse ole sen käyttämisestä määrännyt.

19 §.

Siinä tapauksessa, että yhdistys lakkauttaisi toimintansa, jätetään sen silloinen omaisuus jollekin paikkakunnalla liikealalla toimivalle yhdistykselle, tahi Kuopion kaupungin Valtuustolle, hoidettavaksi ja jaettavaksi apurahoina ja stipendeinä ammattitietojen kartuttamiseksi liikeapulaisille, etupäässä yhdistyksen entisille jäsenille, tavalla, josta hajoitettava kokous lähemmin määrää.

Päätöstä yhdistyksen hajoittamisesta tai näiden sääntöjen muuttamisesta älköön tehtäkö samassa kokouksessa, jossa asia esitetään, vaan vasta seuraavassa yleisessä kokouksessa, jolloin se hyväksytään, jos läsnä-olevista vähintään 3/4 on yksimielisiä.

Tässä pykälässä mainittujen asioiden esille tullessa on siitä jäsenille erikoisesti tieto annettava ja asia mainittava.

YHDISTYKSEN TALOUDELLINEN ASEMA

oli vuoden 1919 alussa seuraava:

V a r a t:		V e l a t:	
Rakennusrahasto Smk.	5608:64	Käyttämättömiä, eri	
Kirjasto	„ 2839:—	tarkoituksiin myön-	
Irtaimisto	„ 1438:—	nettyjä varoja Smk.	799:90
Käyttövaroja	„ 2072:10	P ä ä o m a	„ 11,157:84
	<u>Smk. 11,957:74</u>		<u>Smk. 11,957:74</u>

JOHTOKUNNAN JÄSENET.

V. 1893.

Kaukonen, A. J., esimies.
 Kotilainen, A. J., varaesimies.
 Nousiainen, J., kassanhoitaja.
 Pelkonen, N. B., pöytäkirjuri.
 Kärkkäinen, A.

V a r a m i e h i n ä:

Huttunen, O.
 Niskanen, M.
 Hiltunen, K. A.

V. 1894.

Tengman, Y., esimies.
Sikiö, J., varaesimies.
Nousiainen, J., rahastonhoitaja.
Pelkonen, N. B., sihteeri.
Kärkkäinen, A.

Varamiehinä:

Huttunen, O.
Niskanen M.
Hiltunen. K. A.

V. 1895.

Kotilainen, A. J., puheenjohtaja.
Huttunen, O., varapuheenjohtaja.
Kärkkäinen, A., rahastonhoitaja.
Tuomi, O., sihteeri.
Tengman, Y.

Varamiehinä:

Soininen, A.
Sikiö, Joh.
Lagström, A.

V. 1896.

Kotilainen, A. J., puheenjohtaja.
Tengman, Y., varapuheenjohtaja.
Kärkkäinen, A., rahastonhoitaja.
Tuomi, O., sihteeri.
Huttunen, O.

Varajäsenet:

Uggeldahl, Jenny.
Ruotsalainen, O. W.
Liukkonen, W.

V. 1897.

Huttunen, Osk., puheenjohtaja.
Miettinen, J., varapuheenjohtaja.
Kärkkäinen, A., rahastonhoitaja.
Karvonen, A. W., sihteeri.
Ruotsalainen, O. W.

Varajäsenet:

Seilanen, Iida.
Koponen, Iida.
Soini, A. H.

V. 1898.

Huttunen, O., puheenjohtaja.
Valli, E., varapuheenjohtaja.
Kärkkäinen, A., rahastonhoitaja.
Miettinen, J., sihteeri.
Teittinen, O.

Varajäsenet:

Asikainen, A.
Hultenberg, K. G.
Ruotsalainen, O. W.

V. 1899.

Huttunen, O., puheenjohtaja.
Ruotsalainen, O., varapuheenjohtaja.
Kärkkäinen, A., rahastonhoitaja.
Jäntti, T., sihteeri.
Miettinen J.

Varajäsenet:

Asikainen, A.
Mört, E.
Virolainen, A. J.

V. 1900.

Ruotsalainen, O. W., puheenjohtaja.
Lamus, J., varapuheenjohtaja.
Kärkkäinen, A., rahastonhoitaja.
Vanninen, E., sihteeri.
Asikainen, A.

Varajäsenet:

Seilanen, Iida.
Saarnio, H.
Kuokkanen, Lyyli.

V. 1901.

Ruotsalainen, O. W., puheenjohtaja.
Lamus, J., varapuheenjohtaja.
Kärkkäinen, A., rahastonhoitaja.
Jännti, T., sihteeri.
Virolainen, A. J., kirjastonhoitaja.

Varajäsenet:

Seilanen, Iida.
Liukko, M.
Saukkonen, A.

V. 1902.

Huttunen, O., puheenjohtaja.
Asikainen, A., varapuheenjohtaja.
Vanninen, E., rahastonhoitaja.
Liukko, M., sihteeri.
Virolainen, A. J., kirjastonhoitaja.

Varajäsenet:

Hytönen, J. O.
Miettinen, O.
Kokkonen, A. K.

V. 1903.

Asikainen, A., puheenjohtaja.
Jäntti, T., varapuheenjohtaja.
Miettinen, J., rahastonhoitaja.
Ruuth, A., sihteeri.
Hytönen, O., kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Miettinen, O.
Virolainen, A. J.
Björkell, L.

V. 1904.

Jäntti, T., puheenjohtaja.
Stenman, K., varapuheenjohtaja.
Miettinen, J., rahastonhoitaja.
Hämäläinen, A., sihteeri.
Hytönen, O., kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Miettinen, Olli
Björkell, L.
Pirinen, A. P.

V. 1905.

Lamus, Joh., puheenjohtaja.
Stenman, K., varapuheenjohtaja.
Miettinen, J., rahastonhoitaja.
Hämäläinen, A., sihteeri.
Hytönen, J. O., kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Virolainen, A. J.
Ahonen, O.
Nissinen, J.

V. 1906.

Lamus, Joh., puheenjohtaja.
Stenman, K., varapuheenjohtaja.
Turunen, Hilma, sihteeri.
Miettinen, J., rahastonhoitaja.
Hytönen, J. O., kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Pitkänen, P.
Virolainen, A. J.
Peippo, A.

V. 1907.

Virolainen, A. J., puheenjohtaja.
Peippo, A., varapuheenjohtaja.
Lappalainen, M., rahastonhoitaja.
Koski, Saimi, sihteeri.
Seilanen, Iida, kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Uotinen, Lydia.
Partti, V.
Pitkänen, P.

V. 1908

Virolainen, A. J., puheenjohtaja.
Partti, V., varapuheenjohtaja.
Lappalainen, M., rahastonhoitaja.
Koski, Saimi, sihteeri.
Uotinen, Lydia, kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Lindberg, L.
Luukkonen, J.
Ruotsalainen, O. W.

V. 1909.

Miettinen, J., puheenjohtaja.
Partti, V., varapuheenjohtaja.
Lappalainen, M., rahastonhoitaja.
Tiihonen, M., sihteeri.
Väänänen, A., kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Ruotsalainen, O. W.
Vartiainen, J.
Rissanen, Ida.

V. 1910.

Pitkänen, P., puheenjohtaja *).
Partti, V. »
Lavikainen, J., varapuheenjohtaja.
Backlund, A., rahastonhoitaja.
Kröger, P., sihteeri.
Väänänen, A., kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Larsson, Goda.
Vartiainen, J.
Kokkonen, J.

V. 1911.

Lavikainen, J., puheenjohtaja.
Mutanen, O. V., varapuheenjohtaja.
Perttu, A., rahastonhoitaja.
Virolainen, M., kirjastonhoitaja.
Ahonen, E. J., sihteeri.

*) Pitkäsen erottua kesken vuotta tuli puheenjohtajaksi Partti.

V a r a j ä s e n e t :

Partti, V.
Backlund, Aino.
Kröger, P.

V. 1912.

Lavikainen, J., puheenjohtaja.
Partti, V., varapuheenjohtaja.
Rissanen, Aino, rahastonhoitaja.
Ahonen, E. J., sihteeri.
Backlund, Aino, kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t :

Rytkönen, A.
Mutanen, O. V.
Karttunen, P.

V. 1913.

Partti, V., puheenjohtaja.
Mutanen, O. V., varapuheenjohtaja.
Kokkonen, Anna, rahastonhoitaja.
Perttula, V., sihteeri.
Nieminen, Elina, kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t :

Kemiläinen, E.
Huuskonen, A.
Rissanen, Aino.

V. 1914.

Perttula, V., puheenjohtaja.
Lavikainen, J., varapuheenjohtaja.
Perttu, Alma, rahastonhoitaja.
Leinonen, Jalmari, sihteeri.
Nieminen, Elina, kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Kokkonen, Anna.
Huuskonen, A.
Lavikainen, J.

V. 1915.

Leinonen, Jalmari, puheenjohtaja.
Oksman, K., varapuheenjohtaja.
Venäläinen, Selma, rahastonhoitaja*).

Kauhanen, O. F., sihteeri.
Korva, Saimi, kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Hiltunen, Aino.
Partti, V.
Huuskonen, Aatu.

V. 1916.

Partti, V., puheenjohtaja.
Oksman, K., varapuheenjohtaja.
Korva, Saimi, rahastonhoitaja.
Tikkanen, Pekka, sihteeri.
Hiltunen, Aino, kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Leinonen, Jalmari.
Hendolin, H.
Kokkonen, Anni.

*) Neiti Venäläisen muutettua pois paikkakunnalta tuli hänen sijaansa rahast. hoitajaksi nti Korva, jonka sijaan kirjastonhoitajaksi tuli varajäsen nti Hiltunen. Nti Hiltusen sijaan varajäseneksi tuli nti Hilja Pärnänen.

V. 1917.

Ahonen, E. J., puheenjohtaja.
Lavikainen, J., varapuheenjohtaja.
Partti, L., rahastonhoitaja.
Kemiläinen, Eero, sihteeri.
Niskanen, E., kirjastonhoitaja.

V a r a j ä s e n e t:

Korva, Saimi,
Pämänen, Hilja.
Partti, V.

V. 1918.

Ärlig, Joh., puheenjohtaja.
Partanen, E., varapuheenjohtaja.
Korva, Saimi, rahastonhoitaja.
Järvinen, Lydia, sihteeri.
Pämänen, Hilja, kirjastonhoitaja.
Huuskonen, J., taloudenhoitaja.
Hendolin, H.

V a r a j ä s e n e t:

Kröger, P.
Korhonen, H.
Mykkänen, A.

V. 1919.

Ärlig, Joh., puheenjohtaja.
Partti, W., varapuheenjohtaja.
Korva, Saimi, rahastonhoitaja.
Lappalainen, Elli, sihteeri.

Pärnänen, Hilja, kirjastonhoitaja.
Leinonen, Jalmari, taloudenhoitaja.
Hendolin, H.

V a r a j ä s e n e t:

Partti, Lydia.
Kröger, P.
Mykkänen, A.

KUOPION LIIKEAPULAISYHDISTYKSEN

JÄSENET 1894—1919.

Ahlberg, F.	Bergholm, E.
Ahlgrén, Edith.	Bergholm, F.
Ahlgrén, Selma.	Bergroth, (Wuorenjuuri) Ida.
Ahonen, Erkki.	Bergroth, Selma.
Ahonen, Otto.	Bergroth, Taavi.
Airaksinen, Maija.	Björkell, Lars.
Airaksinen, P. J.	Biese, Ernst.
Alppila, Katri.	Björkelund, W.
Ambrusin, Viljo.	Blomgren, Alma.
Andersén, Adele.	Bolander, Werner.
Andersin, Fj.	Boman, Taavi.
Andersson (Kunnas), Bertha.	Brofeldt, Kaarlo.
Andersson, Frans.	Brunila, Reino.
Andersson, Anna.	Canth, Elli.
Andersson, W.	Canth, K. J.
Antikainen, Joh.	Canth, Minna.
Anttonen, M.	Cantell, Sulo.
Argillander, Hanna.	Carlson, John.
Aromaa, Oskar.	Dahlström, J. F.
Arpiainen, Aksel.	Dunder, A.
Asikainen, Ang.	Ehrlund, Aini.
Astola, V. J.	Eloranta, Kyösti.
Auo, A. B.	Eloranta, Otto.
Auvinen, A.	Ekholm, Kalle.
Auvinen, Emil.	Eklöf, Irene.
Auvinen, Kalle.	Emeleus, Tekla.
Auer, Sylvi.	Enberg, Ines.
Backlund (Lavikainen), Aino.	Enroos, J. H.
Barsokewitsch, V.	Enroth, Eino.

Eskelinen, Hilja.
 Farikoff, Nina.
 Flink, Mimmi.
 Flink, Oskar.
 Forsman, Matti.
 Forsström, Arno.
 Frilander, G. H.
 Frisk, V. E.
 Fröjd, Hilma.
 Gadd, H.
 Grenman, Georg.
 Grönberg, Kurt.
 Gröndahl, Toivo.
 Grönlund, Lauri.
 Guseff, Hannes.
 Haglund, Viktor.
 Haikonen, H.
 Haikonen, Mimmi.
 Hake, Carl.
 Hakkarainen, A. L.
 Hakkarainen, Einar.
 Hakkarainen, Juho.
 Hakkarainen, Selma.
 Hallman, B.
 Hallman, Lauri.
 Halonen, Emil.
 Halonen, Ilmari.
 Halonen, Juho.
 Halonen, K.
 Hammar, Ida.
 Hamrén, Alvar.
 Hanninen, Hjalmar.
 Happonen, Aili.
 Happonen, O.
 Hartikainen, K.
 Havanko, Oiva.
 Hedman, Alba.
 Hedman, Hilma.
 Heikkinen, Alvar.
 Heikkinen, Hilda.
 Heikkinen, Maija.

Heikkinen, Maria.
 Heikkinen, Siviä.
 Heikkinen, Villehardt.
 Heimonen, Anni.
 Heimonen, Yrjö.
 Heining, Max.
 Heino, Pekka.
 Heinonen, H.
 Heiskanen, G.
 Heiskanen, Juoso.
 Heiskanen, Taavetti.
 Helander, O.
 Helle, Arthur.
 Hellman, Anna.
 Hellmer, B. A.
 Helomaa, Naimi.
 Helomaa, Suoma.
 Hendolin, H.
 Hermansson, A.
 Herranen, Hanna.
 Hiekkala, Anni.
 Hiltunen, Aarne E.
 Hiltunen, Aino.
 Hiltunen, Antero.
 Hiltunen, Elli.
 Hiltunen, Eva.
 Hiltunen, Helmi.
 Hiltunen, Ida.
 Hiltunen, Kerttu.
 Hiltunen, K. A.
 Hiltunen, Lauri.
 Hiltunen, Y.
 Hintikka, Helmi.
 Hintikka, Y.
 Hirvelä, Jaakko.
 Hoffrén, Juho.
 Hoffrén, Kalle.
 Hoffrén, T.
 Holopainen, Aina.
 Holopainen, Esa.
 Holopainen, Mauno.

Holopainen, N.
 Holopainen, W. E.
 Hongisto, Signe.
 Hovilainen, Toivo.
 Hultenberg, K. G.
 Hultin, Jaakko.
 Huotinen, N.
 Huttunen, Aarne.
 Huttunen, M.
 Huttunen, Oskar.
 Huttunen, P.
 Huuskonen, Aatu.
 Huuskonen, K.
 Huuskonen, J.
 Hytönen, J. O.
 Hytönen, Otto E.
 Hyväkkö, Yrjö.
 Hyvärinen, Aaro.
 Hyvärinen, Aili.
 Hyvärinen, Aug.
 Hyvärinen, Hilja.
 Hyvärinen, Hilja.
 Hyvärinen, J.
 Hyvärinen, Selma.
 Hyvärinen, Viktor.
 Hyvönen, Juho.
 Hämäläinen, Aaro.
 Hämäläinen, Aug.
 Hämäläinen, Eero.
 Hämäläinen, Ernst.
 Hämäläinen, Jenny.
 Hämäläinen, Vilho.
 Hänninen, Taav.
 Höglund, Kerttu.
 Hölttä, Aksel.
 Höök, Jaakko.
 Höök, Veikko.
 Iivarinen, Maikki.
 Ikonen, Anni.
 Ikonen, Edvin.
 Ikonen, Emil.

Itkonen, Siiri.
 Ilén, Laura.
 Ingman, Hulda.
 Jaatinen, Tyyne.
 Jaatinen, V.
 Jakobsson, Fanny.
 Janhunen, Einar.
 Jauhiainen, Maija.
 Johansson, E.
 Jokelainen, Antti.
 Jordan, Albin.
 Juntunen, Anni.
 Juntunen, Katri.
 Juntunen, Oskar.
 Jäntti, E.
 Jäntti, Pekka.
 Jäntti, Taavetti.
 Järveläinen, K. J.
 Järvinen (Kinnunen), Lydia.
 Jääskeläinen, Maria.
 Jääskeläinen, R.
 Kaittinen, Elli.
 Kajander, K.
 Kankkunen, J.
 Kansanen, A. V.
 Karppinen, J. A.
 Karppinen, Siviä.
 Karppinen, W.
 Karttunen, Emil.
 Karttunen, Hanna.
 Karttunen, P.
 Karttunen, Yrjö.
 Karvonen, A. W.
 Kastegren, Adi.
 Kastegren, S.
 Kastegren, V.
 Kauhanen, Fr.
 Kauhanen, Olavi.
 Kaukonen, A. J.
 Kauppinen, Aug.
 Kauppinen, V.

Kautto, Arvi.	Koponen, Oskar.
Keijonen, Aug.	Korhonen, Aarne.
Keinänen, Elna.	Korhonen, Elli.
Keinänen, H.	Korhonen, H.
Keinänen, Mikko.	Korhonen, P.
Keinänen, Paa'vo.	Korhonen, N.
Kemiläinen, Eero.	Korhonen, Sanelma.
Kemppainen, Aarno.	Korhonen, Vilho.
Kervinen, A.	Korpela, V.
Kettunen, Viktor.	Kortelainen, Hilda.
Kekkonen, Kerttu.	Korva, Saimi.
Kilpeläinen, P. J.	Koski, Saimi.
Kinnunen, D.	Kosonen, O.
Kinnunen, Hanna.	Kotilainen, A. J.
Kinnunen, Ida.	Kotilainen, Antero.
Kinnunen, J. V.	Kotilainen, Ela.
Kinnunen, J.	Kotilainen, Joh.
Kiiskinen, Emmi.	Kotilainen, K. F.
Kivelä, Impi.	Knuutinen, Aino.
Koistinen, Asta.	Knuutinen, B. J.
Koistinen, Martta.	Kronqvist, Israel.
Koivumäki, Erkki G. H.	Kröger, Anni.
Koivisto, Martta.	Kröger, Kalle.
Kokkonen, Anni.	Kröger, Hilja.
Kokkonen, J.	Kröger, Pekka.
Kokkonen, K. A.	Kuhmonen, Otto.
Kolehmainen, A.	Kuittinen, O. V.
Kolehmainen, Albin.	Kukkonen, Kust.
Kolehmainen, E.	Kukkonen, P.
Konttinen, Ida.	Kukkonen, Tuomas.
Konttinen, Juho.	Kukkonen, Yrjö.
Koponen, Aino.	Kulo, Väinö.
Koponen, Ananias.	Kumpula, Esteri.
Koponen, Anni.	Kunnas, J.
Koponen, Augusta.	Kuokkanen, Helmi.
Koponen, August.	Kuokkanen, Lyyli.
Koponen, E. J.	Kuosmanen, E. G.
Koponen, Hilja.	Kärkkäinen, Abner.
Koponen, Ida.	Kärkkäinen, Anni.
Koponen, J.	Kärkkäinen, Antti.
Koponen, K. V.	Kärkkäinen, Tyyne.

Laakkonen, Aaro.
 Laakkonen, Anni.
 Laakkonen, O. H.
 Laakkonen, Hilja.
 Laakkonen, Juho.
 Laaksonen, E.
 Laamanen, Kalle.
 Lagander, B. W.
 Lagström, A.
 Laitinen, A.
 Laitinen, Eliel.
 Laitinen, Elli.
 Laitinen, Helmi.
 Laitinen, Hilma.
 Lamus, John.
 Lammenranta, Hanna.
 Lammensuo, Aino.
 Lampén, K. V.
 Lappalainen, Albert.
 Lappalainen, Einar.
 Lappalainen, Elli.
 Lappalainen, Fredrika.
 Lappalainen, Hanna.
 Lappalainen, M.
 Larsson, Ellen.
 Larsson, Elsa.
 Larsson, Goda.
 Larsson, Melin.
 Larsson, Oskar.
 Laukkanen, Aarne.
 Laukkanen, A. J.
 Laukkanen, Hilja.
 Laukkanen, K.
 Laurikainen, Elma.
 Lavikainen, Juho.
 Lehtinen, Suoma.
 Lehtiö, Bertha.
 Lehto, Eva.
 Lehto, Iikka.
 Lehtonen, Yrjö.
 Lehtovirta, Elis.

Leinonen, Emil.
 Leinonen, Jalmari.
 Leinonen, Laura.
 Lempinen, Anna.
 Lempinen, Hannes.
 Lepistö, Edv.
 Leppänen, Otto.
 Leppänen, Otto.
 Leskinen, D. J.
 Leskinen, Hilma.
 Leskinen, Oskar.
 Lignell, Hanna.
 Lievonen, Werner.
 Liimatainen, Otto.
 Liljeström, Emmy.
 Lindberg, Lilli.
 Lindell, L.
 Lindfors, Hanna.
 Lindgrén, Hildur.
 Lindh, Linda.
 Lindqvist, Reinh.
 Lindroos, Aleksandra.
 Lisander, Hilda.
 Liukko, M.
 Liukkonen, Viktor.
 Lundberg, E.
 Lundh, H.
 Lundson, Antti.
 Lundson, Sune.
 Lukkarinen, Aino.
 Luukkonen, E. N.
 Luukkonen, J.
 Löf, Anna.
 Löf, Isa.
 Makkonen, Paavo.
 Malm, Olga.
 Malmström, K.
 Manninen, Hjalmar.
 Marin, Anna.
 Marjelin, Ingrid.
 Marjola, Toivo J.

Markkanen, M.
 Markkanen, O. H.
 Martinoff, J.
 Maukonen, J.
 Meklin, Anni.
 Mellberg, Edith.
 Metsäpuro, Ester.
 Michailow, Vera.
 Michelsson, Olga.
 Mielonen, K.
 Miettinen, Aug.
 Miettinen, Herman.
 Miettinen, Hilja.
 Miettinen, Iida.
 Miettinen, J. V.
 Miettinen, Joh.
 Miettinen, Josef.
 Miettinen, Kusti.
 Miettinen, Olli.
 Miettinen, V. K. A.
 Montonen, Urho E.
 Muranen, Hannes.
 Muranen, Lauri.
 Mustonen, Kosti.
 Mustonen, Matti.
 Mutanen, O. V.
 Mykkänen, A.
 Mytty, Armas.
 Myöhänen, Helmi.
 Myöhänen, Milma.
 Mäkelä, J.
 Mönkkönen, Maria.
 Mört, Ernst.
 Mört, Lempi.
 Naumonen, M.
 Neuvonen, Juho.
 Nevala, Matti.
 Nevalainen, P.
 Niemi, A.
 Nieminen, Elina.
 Nieminen, Martti.

Niilekselä, H.
 Nikula, Aksel.
 Nikulainen, Otto.
 Niskanen, Antti.
 Niskanen, Edith.
 Niskanen, Ilmari.
 Niskanen, Kalervo.
 Niskanen, Kerttu.
 Niskanen, M.
 Niskanen, Y.
 Nissinen, Elli.
 Nissinen, J.
 Nousiainen, Liisi.
 Nuutinen, Aino.
 Nuutinen, Onni.
 Nuutinen, Otto.
 Nuutinen, P. E.
 Nyyssönen, J.
 Nyyssönen, Lauri.
 Nylund, Urho.
 Oksanen, J. G.
 Oksman (Oksa), Anni.
 Oksman, Fanny.
 Oksman, Kusti.
 Ollikainen, A. E.
 Ollikainen, K.
 Oravainen, Alfred.
 Oravainen, Emil.
 Oravainen, Ida.
 Ovaskainen, Otto.
 Paananen, Emil.
 Paavilainen, H.
 Pappila, Anni.
 Parkkinen, Elisabeth.
 Parkkinen, Ester.
 Partanen, Eero.
 Partanen, Herman.
 Partanen, Jalmari.
 Partti, Lydia.
 Partti, Otto.
 Partti, W.

Pasanen, Antti.
 Paukkonen, Aug.
 Peippo, A.
 Pekuri, A. A.
 Peltonen, Aino.
 Peltonen, Julius.
 Pennanen, Pekka.
 Penttinen, Oiva.
 Penttonen, H.
 Perfiljeff, J.
 Perfiljeff, Petr.
 Perttu (Koponen), Alma.
 Perttula, Verner.
 Peuranen, H.
 Piironen, Anna.
 Piironen, Aarne.
 Pirinen, A. P.
 Pirinen, Armas.
 Pirinen, Hilma.
 Pirinen, P.
 Pirskanen, Tilda.
 Pitkänen, Aino.
 Pitkänen, Anni.
 Pitkänen, Ari.
 Pitkänen, Emil.
 Pitkänen, M.
 Pitkänen, Maria.
 Pitkänen, Martta.
 Pitkänen, P. J.
 Pitkänen, S. P.
 Pitkänen, Tilda.
 Pohjolainen, Hanna.
 Pohjolainen, Pekka.
 Prami, J.
 Puupponen, Kalle.
 Puustjärvi, J.
 Pulkkinen, Anna.
 Pulkkinen, Juho.
 Pulkkinen, Maikki.
 Pulkkinen, P. J.
 Pursiainen, Väinö.

Pylkkänen, J.
 Pärnänen, Hilja.
 Pöksyläinen, P.
 Pöyhönen, Yrjö.
 Pöyhönen, A.
 Ranin, L. G.
 Ranin, P. E.
 Ranin, Viola.
 Rautiainen, A.
 Rautiainen, Hilja.
 Remes, Aug.
 Riekkinen, E.
 Rissanen, Aino.
 Rissanen, Hilma.
 Rissanen, Iida.
 Roni, Arvi.
 Roini, Jalo.
 Roinila, Kaarlo.
 Roininen, Aaro.
 Roininen, Manda.
 Roos, Frieda.
 Rosberg, K. E.
 Rosendahl, Pekka.
 Rothberg, J.
 Rothman, Maria.
 Ruotsalainen, Ida.
 Ruotsalainen, Laina.
 Ruotsalainen, O. W.
 Ruuskanen, Hilja.
 Ruuskanen, J.
 Ruuskanen, Liinu.
 Ruuskanen, Mimmi.
 Ruuth, Alpo.
 Rytönen, Asta.
 Rytönen, H.
 Rytönen, Juho.
 Ryyänen, John.
 Ryyänen, Selma.
 Räisänen, Tahvo.
 Räsänen, Alina.
 Räsänen, Antti.

Räsänen, Elin.
 Räsänen, Janne.
 Räsänen, Otto.
 Rönkä, A.
 Rönkä, Mikko.
 Rönkä, Riikka.
 Saarnio, E. V.
 Saarnio, Heikki.
 Saastamoinen, Armas H.
 Saastamoinen, H.
 Sahlsten, Julius
 Salmi, Onni.
 Saukkonen, A. J.
 Savolainen, Eva.
 Savolainen, H.
 Savolainen, Hilma.
 Savolainen, M.
 Schadewitz, Hilda.
 Schadewitz, Viktor.
 Seilänen, Anni.
 Seilänen, Ida.
 Seppänen, A.
 Sellman, J. H.
 Serenius, Ferd.
 Siimes, Leo.
 Siimes, Maire.
 Simelius, Hilja.
 Sikiö, Joh.
 Silvendoinen, G.
 Silvendoinen, O. E.
 Silvennoinen, P.
 Siponen, O.
 Sirviö, Paavo.
 Sivola, Yrjö.
 Sjöberg, Hj.
 Smolander, A.
 Smolander, Toivo.
 Smolander, W.
 Snellman, Veikko.
 Soini, A. H.
 Soininen, Adele.
 Soininen, A. J.

Soininen, Edv.
 Soininen, Selma.
 Soininen, T.
 Soininen, K.
 Sonninen, Hanna.
 Sormunen, Anni.
 Sorsa, Aug.
 Spoof, Stella.
 Stenman, Kyösti.
 Stolt, Kalle.
 Strunck Heddi.
 Strunck, J. D.
 Ström, Tuure.
 Suhonen, Hilda.
 Sundberg, E.
 Sundholm, Mandi.
 Sundman, C.
 Suomalainen, Fr.
 Suomalainen, Tauno.
 Suonio, H.
 Svahn, Fr.
 Svahn, Liina.
 Tammelin, Maikki.
 Tams, Maikki.
 Tarkkainen, M.
 Taskinen, Heikki.
 Teittinen, J. O.
 Teljo, K.
 Tengman, Emmy.
 Tengman, Georg.
 Tervo, Alma.
 Tervo, Verner.
 Therman, Anni.
 Thure, A. H.
 Tiihonen, Agata.
 Tiihonen, Asta.
 Tiihonen, Kalle.
 Tiihonen (Niskanen), Maikki.
 Tikkanen, Hilda.
 Timonen, M. I.
 Tikkanen, Pekka.
 Tirronen, Elsa.

Tirronen, M.
Toivanen, A.
Toivanen, J. V.
Toivanen, V.
Toivanen, Vieno.
Tolonen, Tatu.
Tolvanen, Kaarlo.
Tuhkanen, Mikko.
Tuomi, Otto.
Tuomikoski, Yrjö.
Tuomainen, Leena.
Tuononen, Edv.
Tuovinen, Aarne.
Tuovinen, Eero.
Tuovinen, Eeva.
Tuppurainen, Tilda.
Thurén, Olga.
Turunen, Aarne.
Turunen, Aug.
Turunen, Elin.
Turunen, Hilma.
Turunen, O. H.
Turunen, Janne.
Tuulos, Kusti.
Tyskman, Elli.
Törmälä, Anni.
Törmälä, Hilda.
Törmälä, Teemu.
Uggeldahl, Ernst.
Uggeldahl (Uuro), Jenny.
Uimonen, P.
Uosikkinen, Anni.
Uponen, Kustaa.
Urbín, Väinö.
Vaennerberg, Valdemar.
Vahlfors, Charles.
Vainikainen, H.
Vainio, Emil.
Valdeman, Toini.
Valentin, Elna.
Valli, K. E.
Valta, Saimi.

Vanninen, Elias.
Varis, Anni.
Vartiainen, Alina.
Vartiainen, Antti.
Vartiainen, Anni E.
Vartiainen, Aaro.
Vartiainen, Elin.
Vartiainen, Ivar.
Vartiainen, J. R.
Vartiainen, Janne.
Vartiainen, Leo.
Vartiainen, Selma.
Veisell, Rob.
Venäläinen, Hilma.
Venäläinen, Selma.
Vepsäläinen, H.
Vesterinen, Reittu.
Vestling, Olga.
Videnius, K. A.
Vikman, Martta.
Virkkunen, Martti.
Virolainen, A. J.
Virolainen, Miina.
Virtanen, Lempi.
Vright, Väinö.
Vuorela, Vikt.
Väisänen, Lauri.
Väisänen, Rauna.
Väyrynen, Hanna.
Väänänen, Aaro.
Väänänen (Soininen), Anni.
Väänänen, Ida.
Väänänen, Matti.
Väänänen, Urho.
Väisänen, Risto.
Zimmerman, Lyyli.
Åberg, Atte.
Åhman, Hanna.
Åhman, Hilja.
Åström, Paul.
Ärlig, J.

SISÄLLYYS:

	Siv.
Alkuruno, kirj. Aarno Kemppainen	3
Piirteitä Suomen Liikeapulaisten Liiton toiminnasta, kirj. J. A—g.	5
Muistelmia yhdistyksemme alkua ajoilta, kirj. O. W. R.	11
Kaarlo Brofeldt	15
Kuopion Liikeapulaisten harrastuksista ennen yhdistyksen synty-	
mistä, kirj. Osk. Huttunen	19
»Rovasti»-liikemies, kirj. O. W. R.	23
Oma tupa, oma lupa, kirj. J. L.	27
Neljännesvuosisadan varrelta, kirj. V. P.	30
Vainajien muisto, kirj. O. W. R. ja M. N.	34
Muistelmariippeitä v:lta 1899—1910, kirj. M. N.	38
Puotipojan velvollisuudet ennen, kirj. J. S.	41
Sekasorron aikoina, kirj. Anni Kröger	43
Piirteitä Kuopion Liikeapulaisyhdistyksen toiminnasta 1894—	
1919, kirj. Aarno Kemppainen	49

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO
VÄLIVARASTO

1290647143